

رهنمائی پیرامون انتخابات پارلمانی در افغانستان

اندرو رونالدز ، لوسی جونز و اندرو ویلدر

اگست ۲۰۰۵

فهرست

افغانستان در راستای دموکراسی.....	۳
انتخابات و تشکیلات دولت افغانستان.....	۳
سیستم انتخاباتی افغانستان.....	۶
بازیگران کلیدی.....	۱۱
نامزدی کاندیدان.....	۱۳
مشکلات ورقه های رای دهی.....	۱۳
آماده گی برای انتخابات.....	۱۵
پس از انتخابات پارلمانی.....	۲۰
پیوندهای مفید.....	۲۱
قانون انتخابات.....	۲۲

مردم افغانستان با اشتراک در یک دور دیگر از انتخابات که به تاریخ ۱۸ سپتمبر ۲۰۰۵ تدویر میابد، وکلای کشور خود را آزادانه، انتخاب مینمایند. انجام انتخابات پارلمانی در واقع پایان موافقتنامه بن که در سال ۲۰۰۱ در کشور آلمان تصویب شده بود، میباشد. هدف این موافقتنامه، ایجاد و تامین صلح در افغانستان و تأسیس یک دولت مقتدر و فراگیر که در آن نماینده گان تمام اقشار و اقوام افغانستان سهم داشته باشند، بوده است که خوا میخواه حصول اهداف متذکره فقط و فقط از طریق انتخابات ملی عملی بوده میتواند.

اولین انتخابات در افغانستان، انتخابات ریاست جمهوری بود که در ماه اکتوبر ۲۰۰۴ تدویر یافت. با وجودیکه در آن انتخابات نواقص و کمی و کاستی های وجود داشت اما با اشتراک تعداد زیاد از مردم، انجام آن انتخابات یک موفقیت محسوب گردیده است. به ادامه انتخابات ریاست جمهوری، به تاریخ ۱۸ سپتمبر سال جاری انتخابات پارلمانی دایر میگردد که از آن طریق اعضای ولسی جرگه و شورا های ولایتی انتخاب میشوند. با آنهم برای تعیین شورا های دیگری که در قانون اساسی آمده است، یک دور دیگر انتخابات نیز باید تدویر یابد.

ازینکه در باره ترکیب شورا های متذکره و نحوه انتخاب و تشکیل آنها، سوالات و ابهاماتی وجود داشت، واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان به تهیه و نشر این رهنمود که هم اکنون در دسترس دارید اقدام نمود. که در آن مسایل عمده مربوط به پروسه انتخابات تشریح و همچنان ادارات و ارگان های مختلف ذربط، معرفی میگردد. عمدتاً درین رهنمود انتخابات ولسی جرگه و شورا های ولایتی مورد بحث قرار گرفته و بطور مختصر در باره مشرانو جرگه و شورا های ولسوالی ها و اندوخته های انتخابات ریاست جمهوری بحث صورت گرفته است.

ترجمه: فریدون شارق

با تشکر از موسسه یوناما که تصاویر روی جلد را در اختیار ما گذاشتند.

افغانستان در راستای دموکراسی

افغانستان همچنان در مسیر دموکراسی گام بر میدارد. با اینکه گام های نیز در زمینه مانند برگزاری انتخابات ریاست جمهوری " اکتوبر ۲۰۰۴ " برداشته شده است، ولی با آنهم کلیه اصول دموکراسی درین کشور هنوز تحقق نیافته و تکمیل نگردیده است. مطابق قانون اساسی افغانستان زمانی یک دولت مشروع درین کشور تاسیس میگردد که دو شورای مقننه و شورا های ولایتی و ولسوالی تاسیس گردند. امید است تا با برگزاری این دور انتخابات که در آن وکلای ولسی جرگه و شورای ولایتی انتخاب میشوند، فرهنگ انتخابات نیز بیشتر بر مبنای نظام های حزبی و مترقی در افغانستان ترویج و گسترش یابد.

برگزاری انتخابات ولسی جرگه و شورای های ولایتی بیشتر از انتخابات ریاست جمهوری از جهات گوناگون باعث تحکیم دموکراسی درین کشور میگردد. افغانها در ماه سپتمبر سال جاری نماینده گان واقعی خویش را از شهر ها و قریه ها انتخاب خواهند کرد و تمام مشکلات خود را از طریق آنها به گوش مسوولین خواهند رساند. با اینکه قدرت تقنینی شورای ملی بالای رئیس جمهور رسماً محدود گردیده است اما یک پارلمان فراگیر که در آن نماینده گان اقوام و اقشار مختلف کشور سهم داشته باشند، خواهد توانست تا اصول دموکراسی را درین کشور مشروعیت بخشد. هر دولت مقتدر بر پایه های روابط میان دولتمردان و مردم آن استوار است و شورای ملی نیز وسیله ایست که مردم میتوانند از طریق آن صدای خود را به گوش دولتمردان برسانند.

انتخابات شورای ملی فرصت طلائی است تا خواسته ها و آرزو های ملیونها افغان از طریق آن طنین بیاندازد، اما در صورت ناکامی و یا کوتاهی در پروسه این انتخابات، روند تحکیم دموکراسی در افغانستان تحت تاثیر و تهدید قرار خواهد گرفت، چراکه به تناسب انتخابات ریاست جمهوری درین دور انتخابات مشکلات و سو استفاده های زیاده تر پیشینی میشود مانند مشکلات لوژستیکی، نحوه رای دهی، ورقه های رای دهی، شمارش آرا، خریداری رای ها و ایجاد ارباب و ترس برای رای دهنده گان از جمله موانع اند که سبب تغییر نتایج نهائی انتخابات میگردد. بطور مثال، در انتخابات ریاست جمهوری میشد ۴۰۰۰۰۰ رای را بنابر دلیل وقوع فریبکاری و دستکاری در پروسه انتخابات، باطل اعلان نمود ولی با آنهم رقابت انتخاباتی در دور اول به پایان میرسید، و یا به همین ترتیب میشد ۳ میلیون رای قطعاً شمار نگردند ولی با آنهم

کرزی پیروز میشد، اما درین دور انتخابات حتی کوچکترین کوتاهی و یا دستکاری میتواند بر نتایج نهائی آن تاثیر چشمگیر داشته باشد. و از طرف دیگر در سیستم انتخاباتی که برای افغانستان تعیین شده است، کوچکترین جعلکاری و یا دستکاری، بر پیروزی یا ناکامی کاندیدان در شورا های ولایتی نیز تاثیر بزرگ دارد. بناً انتخابات ولسی جرگه و شورای ولایتی باید به تناسب انتخابات ریاست جمهوری بهتر تنظیم گردد تا از دستبرد ها و جعلکاری ها قاطعانه جلو گیری بعمل آید.

اگرچه با انجام انتخابات پارلمانی، دوره انتقالی در افغانستان کاملاً پایان میابد، ولی یک تاریخ جدید درین کشور آغاز خواهد شد که امید پس از آن مصیبت های مردم و فروپاشی های این کشور که تاریخ چند دهه اخیر آنرا رقم زده است، به وقوع نپیوندد. و اما جهت تحکیم پایه های دموکراسی و تامین ثبات دایمی موضوع شرایط احزاب نارس قبل از انتخابات و پس از آن و اینکه چگونه یک حزب سالم، و فراگیر که نماینده گی از تمام اقشار و طبقات این ملت را نماید، بوجود آمده میتواند؟ سوالهاییست که نیاز به پاسخ و راه حل دارد چرا تا جائیکه دیده شده احزاب سیاسی درین کشور از بدو تاسیس با داشتن حرص و طمع در منازعه و فساد دخیل بوده اند. و از طرف دیگر زمانی به انتخاب یک کاندید و یا حزب اقدام شود که ظرفیت و قابلیت انجام مسوولیت های را که قانون اساسی بدوش آنها گذاشته است، داشته باشند.

انتخابات و تشکیلات دولت افغانستان

مطابق قانون اساسی ۲۰۰۴، افغانستان یک کشور جمهوری و اسلامی با رئیس جمهور منتخب و شورای ملی که گروه ها و اقشار مختلف مردم در آن سهم داشته باشند، میباشد. بر مبنای همین قانون اساسی، قانون انتخابات نیز که در ماه می ۲۰۰۴ تصویب و در اپریل ۲۰۰۵ بعد از تجدید نظر مجدداً تصویب گردید و در آن چگونگی انتخاب و کارکرد شورا ها توضیح گردیده است (قانون انتخابات افغانستان ضمیمه است). و قوانین دیگری که به همین موضوع ارتباط میگیرند عبارت اند از: قانون احزاب سیاسی، قانون رسانه ها، قانون شهروندی و فرامین مختلفه مقام ریاست جمهوری در مورد تشکیل کمیسیون مستقل انتخابات و تمویل پروسه مبارزات انتخاباتی.^۱

مبنتی بر قانون اساسی افغانستان انتخابات آتی باید تدویر یابد:

^۱ این اسناد در وب سایت دفتر مشترک تنظیم انتخابات موجود است:
www.jemb.org

اعضای ولسی جرگه توسط مردم از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم از تمام ولایات که هر کدام یک حوزه انتخاباتی است، برای مدت ۵ سال انتخاب میگردند. و در قانون اساسی افغانستان آمده است که باید بطور اوسط از هر ولایت دو عضو زن درین شورا اشتراک داشته و اشخاص در زمان کاندیداتوری باید ۲۵ سال عمر داشته باشند. این انتخابات برای رقابت بالای ۲۴۹ کرسی پارلمان به تاریخ ۱۸ سپتمبر ۲۰۰۵ دایر میشود.

- انتخابات ریاست جمهوری (با دو نفر معاون)
- انتخابات شورای ملی که متشکل از ولسی جرگه و مشرانو جرگه است
- انتخابات شورا های ولایتی
- انتخابات شورا های ولسوالی ها
- انتخابات شورا های قریه
- انتخابات شورای های شاروالی ها و شاروال ها

انتخابات ریاست جمهوری

اعضای مشرانو جرگه به ترتیب ذیل انتخاب و تعیین می شوند:

- از جمله اعضای شورای هر ولایت، یک نفر به انتخاب شورای مربوطه برای مدت چهار سال
- از جمله اعضای شورا های ولسوالیهای هر ولایت، یک نفر به انتخاب شورا های مربوطه برای مدت سه سال
- یک ثلث باقی مانده از جمله شخصیت های خبیر و با تجربه به شمول دو نفر از نماینده گان معلولین و معیوبین و دو نفر از نماینده گان کوچی ها به تعیین رئیس جمهور برای مدت ۵ سال، که از مجموع نصف آنرا زنان تشکیل میدهد^۲

اعضای هر دو مجلس یعنی مشرانو جرگه و ولسی جرگه باید افغان بوده و یا حد اقل ۱۰ سال قبل از تاریخ کاندیداتوری تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشند. اعضای مشرانو جرگه در وقت کاندیداتوری باید لا اقل ۳۵ سال عمر داشته باشند.

هیچ شخص در یک وقت عضو هر دو مجلس بوده نمیتواند. شورای ملی بطور عادی هر سال دو مرتبه جلسه نموده که هر دوره کاری آن ۹ ماه را در بر میگیرد. جلسات شورای ملی بشکل علنی دایر گردیده و در صورت تقاضای رئیس شورا و یا حد اقل ۱۰ عضو آن و پس از تأییدی اکثریت اعضای مجلس این جلسات بشکل غیر علنی نیز دایر شده میتواند. قابل ذکر است که اعضای شورای ملی از پیگیری قانونی بخاطر جرمی که مرتکب میشوند، معافیت ندارند.

مطابق قانون انتخابات، با گذشت ۱۵ روز از تاسیس شورا های ولایتی یکی از اعضای آن برای عضویت به مشرانو جرگه توسط انتخاب شورای مربوطه تعیین میگردد. و چون انتخابات

رئیس جمهور افغانستان از طریق انتخابات آزاد و عادلانه و سری برای مدت ۵ سال انتخاب گردید که میتواند حد اکثر در دو دور خدمت نماید. کاندیدان در هنگام نامزدی به این مقام دو تن از معاونین خود را نیز معرفی میدارند. رئیس جمهور با اکثریت آرا انتخاب گردیده و اگر هیچ یک از کاندیدان ۵۰ فیصد رای بدست نیاورند، دو نفر از کاندیدان که بیشترین رای را حاصل کرده باشند مجدداً در دور دوم به رقابت خواهند پرداخت.

رئیس جمهور مسوولیت ریاست دولت، ریاست کابینه و سر قوماندانی اعلی نیرو های مسلح کشور را به عهده دارد. وی وزیران، لژی خارنوال، رئیس بانک مرکزی، رئیس و اعضای ستره محکمه و تمام مقامات ارشد دیگر را البته با تصویب ولسی جرگه تعیین و مقرر مینماید.

در اکتوبر سال ۲۰۰۴ حامد کرزی با احمد ضیا مسعود و محمد کریم خلیلی، دو تن از معاونین خود با اخذ ۵۵,۴ فیصد رای در دور اول انتخابات ریاست جمهوری، انتخاب گردیده و در ۷ دسیمبر همان سال حلف وفاداری یاد نمودند. و تا زمانیکه قوه مقننه افغانستان انتخاب و تعیین نشود، حامد کرزی به حیث رئیس کابینه موقت ایفای وظیفه خواهد کرد که تا زمان تاسیس شورای ملی در امور تقنینی موقتاً ایفا وظیفه مینماید.

انتخابات شورای ملی

شورای ملی افغانستان از دو مجلس یعنی مشرانو جرگه و ولسی جرگه متشکل بوده که در قانون اساسی بیش از ۲۵۰ کرسی به ولسی جرگه اختصاص داده نشده است. در قانون انتخابات که مجدداً تجدید گردید ۱۰ کرسی برای کوچی ها از جمله ۳ کرسی آن به زنان کوچی اختصاص یافته است. و متباقی کرسی های ولسی جرگه به تناسب تعداد نفوس ولایات تقسیم گردیده است.

^۲ قانون اساسی افغانستان ۲۰۰۴، ماده ۸۴.

انتخابات شورا های ولسوالیها

این شورا ها نیز متناسب به نفوس هر ولسوالی متشکل از ۵ الی ۱۵ عضو بوده و کاندیدان باید حتماً مسکونه همان ولسوالی باشند که در آن کاندید اند. قرار بود تا انتخابات این شورا ها نیز با انتخابات ولسی جرگه و شورا های ولایتی همزمان دایر گردد اما با وجود مشکلات و منازعات بالای حدود مرزی این ولسوالی ها، کمیسیون تنظیم مشترک انتخابات در مارچ ۲۰۰۵ تصمیم گرفت تا بعد از حل و فصل این مشکلات توسط ولسی جرگه و تعیین حدود مرزی ولسوالی ها این انتخابات را به تعویق اندازد. و با ختم این انتخابات و انتخاب اعضای شورا های ولسوالی ها با گذشت ۱۵ روز از تاسیس آن تمام شورا های ولسوالی های هر ولایت دسته جمعی یک نفر را منحیث عضو مشرانو جرگه انتخاب مینمایند که بعد از آن شخص رئیس جمهور ۱۷ نفر باقیمانده از اعضای انتصابی را برای تکمیل این مجلس تعیین مینماید.

انتخابات شورای قریه، شاروالی و شاروال ها

در قانون اساسی افغانستان آمده است که شورا های قریه، شورای شاروالی و انتخاب شاروال ها نیز از طریق انتخابات آزاد، عمومی، و مستقیم صورت میگیرد. قابل ذکر است که مدت کاری شورا های قریه سه سال بوده ولی مدت کاری شورای شاروالی ها و انتخاب شاروال ها تا هنوز معین نگردیده است. در قانون اساسی و قانون انتخابات نحوه کاری این شورا ها روشن نبوده که به این اساس این انتخابات الی زمان روشن شدن اینکار به تعویق افتاده است.

ماسوای این انتخابات که رسماً بر اساس قانون اساسی شورا های فوق الذکر انتخاب میگردند، یک تعداد شورا های جدید در سطح محلات از قبل انتخاب شده اند که بخش از پروگرام های انکشافی میباشد. که میتوان از هزاران شورای انکشافی و مردمی پروگرام همبستگی ملی، شورا های مختلف دیگری که توسط سازمان های انکشافی ایجاد گردیده اند، نام برد. بعضاً این شورا ها چی در سطح ولایات مانند کمیته های انکشاف ولایتی و در سطح ولسوالی ها مانند شورا های انکشافی ولسوالی ها منحیث بخشی از پروسه انکشافی، اصلاح و بازسازی شناخته شده اند، در پهلوی این ساختار ها شورا های متعدد و سنتی دیگری نیز در این مناطق موجود اند که هر کدام وظایف مختلفی را به عهده دارند. ولی سوال مهم اینست

شورا های ولسوالی ها تا مدتی به تعویق افتاده است بناً یک ثلث از اعضای مشرانو جرگه را که شخص رئیس جمهور تعیین مینماید به تعویق خواهد انداخت اما برای اینکار یک راه حل موقت پیشنهاد گردیده یعنی در عوض ۳۴ نفر تنها ۱۷ نفر تا زمان انتخاب این شورا ها انتصاب خواهند شد. نظر به اظهار ستره محکمه این تصمیم بر اساس قانون اساسی افغانستان اتخاذ گردیده است.

انتخابات شورا های ولایتی

تعداد اعضای شورا های ولایتی به تناسب نفوس هر ولایت از ۹ الی ۲۹ نفر عضو متغیر بوده و هر ولایت منحیث یک حوزه انتخاباتی به حساب میآید. کاندیدای هر ولایت باید مسکونه همان ولایت بوده و هیچ شخص در یک وقت کاندید هر دو مجلس بوده نمیتواند. و در قانون جدید انتخابات یک چهارم از کرسی های شورای ولایتی به زنان اختصاص یافته است.

انتخابات این شورا ها نیز در ۲۷ سنبله همزمان با انتخابات ولسی جرگه دایر شده و با گذشت ۱۵ روز از تاسیس آنها این شورا ها یکی از اعضای آن به مشرانو جرگه توسط شورای مربوطه انتخاب و تعیین میگردد. وظایف و مسوولیت شورا های ولایتی معلوم نبوده اما با نشر گزارشی توسط دفتر مشترک تنظیم انتخابات مسوولیت های این شورا ها قرار ذیل درج گردیده است:

- سهمگیری در روند انکشاف و تقویه امور اداری آن ولایت
- ارایه مشوره و همکاری با ادارات دولتی
- انتخاب یک عضو برای مجلس مشرانو جرگه البته برای مدت چهار سال
- اتخاذ مسوولیت های بیشتر مطابق قانون

قابل یاد آوری است که در مورد اینکه آیا وظایف و مسوولیت های این شورا ها قبل از تاسیس شورای ملی و یا پس از آن تعیین گردد، بحث های صورت گرفته است.

در ابتدا ترس این وجود داشت که با روشن نبودن مسوولیت های شورا های ولایتی یک تعداد از اشخاص بالقوه از کاندید شدن منصرف گردند، اما با ختم دوره نامزدی دیده شده که در اکثر نقاط به اندازه کافی چنین اشخاص خود را کاندید نموده اند.

اینکه در ابتدا مغلق و پیچیده تصور می شوند، دقیقتر و عادلانه تر نخواهد بود.^۴

اصل مهمی که این سیستم را مورد توجه قرار داده اینست که تشریح آن برای مردم ساده بوده و شمارش آرا آسان میباشد، و علاوه بر این سیستم، حضور نماینده گان مستقل نیز تضمین گردیده است، و در کشوری چون افغانستان که احزاب سیاسی که از اعتبار خاصی برخوردار نیستند، این امر نیز توسط بعضی ها یک برتری این سیستم دانسته شده است. این دلایل با آنکه آسان جلوه مینماید اما با غور بیشتر روی این سیستم، خطرات و زیان های جدی آنرا نیز متوجه خواهیم شد.

در سیستم رای واحد غیر قابل انتقال احتمال برد کرسی ها به تعداد کاندیدان یک حزب مستقیماً ارتباط دارد به اینکه چگونه طرفداران آن حزب رای های شانرا به آن کاندیدان تقسیم مینمایند. طور مثال، در یک ولایت (حوزه انتخاباتی) یک حزب ۵ کاندید دارد، در صورتیکه طرفداران آن حزب بطور درست ازین سیستم آگاهی نداشته باشند و تمام رای خود را به رهبر آن حزب ببندازند، تنها آن حزب یک کرسی را خواهد برد، با اینکه اکثریت آرا آن ولایت را بدست آورده باشد، به این معنی که درین سیستم تمام آرا افراد به کاندیدان تعلق میگیرد نه احزاب، و از طرفی یک حزب با طرفداران کمتر ولی تنظیم بهتر میان طرفدارانش در رابطه به تقسیم بندی آرا طوریکه برای کاندیدان مختلف همان حزب رای بدهند میتوانند کرسی های بیشتری را نسبت به حزب اولی که گفته شد و از حمایت طرفداران بیشتر برخوردار است، بدست بیاورد.

همین قسم، این فرضیه که سیستم رای واحد غیر قابل انتقال بیشتر به نفع کاندیدان مستقل است، نیز گمراه کننده میباشد، به این دلیل که احزاب خوب تنظیم یافته که بتوانند بالای نحوه رای دهی طرفداران شان (و یا مردمی که مجبور به حمایت و طرفداری از آنان گردند) کنترل خوب داشته باشند میتوانند ازین سیستم بهترین استفاده را ببرند و در شرایط کنونی با اینکه قانون اساسی افغانستان هر نوع ارتباط احزاب سیاسی را با گروه های مسلح منع قرار داده است، این سیستم سبب افزایش علاقه و گرایش احزاب به گروه های مسلح می شود.

چون این سیستم به نحوی کاندیدان را به گرایش و تمایل بسوی مسایل منطقی، زبانی، قومی و محلی جهت اخذ

که چگونه شورا های ولایتی، ولسوالی و قریه پس از تاسیس با این شورا ها روابط موثر تامین کرده میتوانند.^۳

زمان تدویر انتخابات

در قانون اساسی افغانستان دوره برگزاری هر کدام ازین انتخابات، قرار ذیل تعیین شده است:

انتخابات	زمان
ریاست جمهوری	هر ۵ سال
انتصاب نماینده ها در مشرانو جرگه توسط رئیس جمهور	هر ۵ سال
انتخاب نماینده گان شورای ولایتی در مشرانو جرگه	هر ۴ سال
انتخاب نماینده گان شورای ولسوالی در مشرانو جرگه	هر ۳ سال
انتخابات ولسی جرگه	هر ۵ سال
انتخابات شورای ولایتی	هر ۴ سال
انتخابات شورای ولسوالی	هر ۳ سال
انتخابات شورای قریه	هر ۳ سال
انتخابات شورای شاروالی	تعیین نگردیده
انتخاب شاروال ها	تعیین نگردیده

سیستم انتخاباتی افغانستان رای واحد غیر قابل انتقال (SNTV)

قانون انتخابات افغانستان برای انتخابات ولسی جرگه سیستم انتخاباتی بنام رای واحد غیر قابل انتقال (SNTV) را برگزیده است. بطور خلاصه میتوان گفت که درین سیستم هر فرد با یک رای میتواند برای یک کاندید ولسی جرگه در همان ولایتی که زنده گی میکند رای بدهد. در نخستین نگاهی که به این سیستم انتخاباتی بیاندازیم دیده میشود که این سیستم ساده، عادلانه و بی عیب بنظر میرسد و یک دلیل انتخاب استفاده ازین سیستم در انتخابات افغانستان همان آسان بودن آن میباشد. با وجودیکه نتایج این سیستم انتخاباتی جالب به نظر میرسد ولی به مقایسه دیگر سیستم های انتخاباتی با

^۴ آزاد، عادلانه یا ناقص : چالش های انتخابات مشروع در افغانستان. درین گزارش بیشتر بالای این دو سیستم انتخاباتی بحث گردیده است.

^۳ در هاله ابهام و سردرگمی، ساختار های محلی دولتی در افغانستان، گزارشی از واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان

ولی اکثریت از متخصصین امور بدین باور اند که احزاب سیاسی به نماینده گی از خواسته ها و منافع شهروندان موثر و ضروری میباشد تا از آن طریق پالیسی ها و برنامه های موثر طرح و به امور دولتمداری کمک صورت گیرد. اگر چه درست است که اکثر احزاب عمده در افغانستان با ارگان های نظامی ارتباط داشته و دارند و اما یک تعداد احزاب نو تشکیل دیگر نیز ظهور نموده اند که بر پایه های شهروندی استوار و اهداف دموکراسی را دنبال مینمایند. موسسات چون انستیتوت ملی دموکرات (NDI) در راه بهبود ظرفیت های احزاب نو ظهور و انکشاف و تقویه و تشویق آنها به وحدت و یکپارچگی کار مینماید. نتیجتاً تا کنون بعضی از احزاب گرد هم آمده و روی بعضی مسایل مذاکره نموده اند که میتوان اعمال نفوذ آنها بر تعویق انتخابات ولسی جرگه و شورای های ولایتی و درخواست تبدیل سیستم انتخاباتی افغانستان را از جمله دست آورد های آنها یاد کرد.

قانون اساسی افغانستان سعی نموده تا با در نظر داشت تجربه های گذشته برای احزاب سیاسی افغانستان اجازه نهد تا با ارگان های نظامی ارتباط داشته و یا از شاخه های نظامی تشکیل گردیده باشند که به همین منظور ریاست ثبت احزاب سیاسی در چوکات وزارت عدلیه ایجاد گردیده تا تنها به آن احزابی که با معیار های قانون اساسی تطابق داشته باشند، اجازه فعالیت داده شود. از سوی دیگر این سوال نیز مطرح میگردد که آیا وزارت عدلیه بطور مداوم ظرفیت اجرای این مقررات را خواهد داشت یا نه؟

تا اواخر ماه جون سال جاری از طرف وزارت عدلیه افغانستان به تعداد ۷۲ حزب تأیید و اجازه فعالیت دریافت کرده اند.^۵ در درخواست های نامزدی انتخابات پارلمانی تنها ۱۲ فیصد از کاندیدان وابستگی خود با احزاب سیاسی را معرفی نموده اند ولی نام و یا سمبول احزابی که کاندیدان به آن وابسته اند در ورقه های رای دهی ذکر نخواهند شد. اگر چه با این عمل ورقه های رای دهی ساده تر خواهند شد ولی سبب عدم شفافیت کاری شده و رای دهنده گان از وابستگی حزبی آن کاندیدی که میخواهند به وی رای بدهند، آگاهی نخواهند داشت.

کرسی در شورا ها ، مجبور میسازد بناً بالای انکشاف یک پالیسی موثر در پارلمان و تقویه یک اجندای ملی و سراسری و تشکیل وحدت و همبستگی و همکاری میان اقوام و گروه های منطوقی اثر منفی بجای می گذارد.

درین جریان بحث های متعددی در مورد سیستم های دیگر انتخاباتی که برای شرایط کنونی افغانستان موثر تر بودند، صورت گرفته است، (چوکات ۱). تعداد زیادی از متخصصین در باره انتخاب سیستم فهرست حزبی بحث های بسیار جدی نموده اند، چراکه این سیستم بیشتر شفاف بوده و تعداد رای ها به تعداد کرسی ها ارتباط مستقیم دارد و بیشتر خواهان تقویه احزاب سیاسی و چند ملیتی و سراسری بوده و نقش زنان درین پروسه مهم و ارزنده می باشد. چون درین سیستم تشکیل وحدت و ائتلاف میان احزاب و گروه های مختلف در پارلمان تقویه میگردد بناً امکان ایجاد یک پارلمان موثر وجود میداشته باشد.

استفاده از یک سیستم انتخاباتی اثرات مهمی بر تعیین وضعیت سیاسی افغانستان بعد از انتخابات، خواهد داشت که در ادامه این رهنما در رابطه به آن بحث صورت میگردد. سیستم رای واحد غیر قابل انتقال سیاست گذاری های فردی را بیشتر تشویق کرده و سیاست های حزبی را کمتر تقویه مینماید و بنظر متخصصین امور انتخابات، این امر سبب میگردد تا گسترش و انکشاف یک دموکراسی موثر در افغانستان که چندین سال جنگ را پشت سر گذاشته است، آنچنان موثریت نداشته باشد.

احزاب سیاسی

مردم افغانستان اعتبار چندانی بر احزاب سیاسی ندارند. از سلسله احزاب یکی همان گروه های حزبی سابقه کمونیستی اند و دیگر تنظیم های جهادی که علیه اشغال شوروی مبارزه و مقابله کردند که همین جنگ ها سبب بی ثباتی و خونریزی های دهه ۱۹۹۰ گردید. اکثرأً افغانها بشمول اعضای بلند رتبه دولت به احزاب اعتماد نداشته و ادعا دارند که این احزاب فقط بخاطر اهداف قومی ، گروهی و قبیلهای تشکیل گردیده و اهداف خاص خود را دنبال مینمایند. و یکی از دلایلی که سیستم رای واحد غیر قابل انتقال برای انتخابات افغانستان تعیین گردید نیز همین بوده تا ازین طریق به افراد و شخصیت ها اتکا گردد نه احزاب سیاسی.

^۵ برای معلومات بیشتر در باره احزاب سیاسی و گروه های عمده به آخرین گزارش تحت نام احزاب سیاسی در افغانستان که توسط کرایسز گروپ نشر شده ، مراجعه نمائید. www.crisisgroup.org

چوکات اول : دیگر سیستم های انتخاباتی که میتوان از آن در آینده استفاده کرد

سیستم رای واحد غیر قابل انتقال برای انتخابات افغانستان انتخاب گردیده است، اگر در آینده این سیستم دیگر قابل استفاده نباشد، سیستم های دیگری وجود دارند که بجای این سیستم میشود از آن استفاده کرد. عمده ترین این سیستم ها سیستم فهرست حزبی و سیستم انتخابات (FPTP) می باشد.

سیستم فهرست حزبی (تناسبی)

دلیل اصلی که سیستم های فهرست حزبی (PR) را نافذتر مینماید اینست که تفاوت کلی میان تعداد آرای که یک حزب بدست آورده است و تعداد کرسی های را که در پارلمان اخذ مینماید، متناسب میباشد. اگر یک حزب اکثریت، ۴۰ درصد آرا را کسب کند، تقریباً ۴۰ درصد کرسی ها را نیز در پارلمان تصاحب می نماید و به همین ترتیب یک حزب که اقلیت فیصدی آرا را حاصل نماید ۱۰ درصد کرسی ها را بدست می آورد. تناسب این سیستم با لست احزاب مختلف که کاندیدان خود را برای رای دهنده گان در سطح ملی و منطقوی معرفی میدارند بیشتر قابل قبول بوده است. درین سیستم هر حزب و یا گروهی لست کاندیدان خود را در یک منطقه معرفی نموده و رای دهنده گان به آن حزب رای میدهند و احزاب به تناسب آرا حاصله، در پارلمان کرسی بدست می آورند. در بعضی ازین سیستم ها یعنی سیستم فهرست حزبی بسته (closed list) کاندیدان بنا بر ردیفی که در لست جای داده شده اند، پیروز میگردد و اگر این سیستم فهرست حزبی باز (open list) باشد، رای دهنده گان میتوانند تنظیم و ترتیب کاندیدان در لست را، با رای خود تغییر دهند.

در سیستم فهرست حزبی مغایر سیستم رای واحد غیر قابل انتقال، موضوع تخصیص کرسی ها برای کاندیدان مستقل و کاندیدان احزاب سیاسی البته با تناسب آرا حاصله سبب میشود تا یک پارلمان که در آن آرا عموم مردم شامل باشد و نماینده گان اقشار و اقوام مختلف ولایات کشور در آن اشتراک داشته باشند، ایجاد گردد. با استفاده ازین سیستم احزاب سیاسی غیر منطوقی نیز فرصت میابند تا در پروسه انتخابات رقابت نمایند به همین ترتیب حرکتهای خورد و کوچک دیگری نیز که اساس قوماندان سالاری نداشته باشند در ولسی جرگه کرسی کسب کرده تا در شورای ملی جای پای برای خود پیدا نمایند و از آن طریق در آینده رشد کنند.

شواهد از دیگر نقاط نشان میدهد که این سیستم سبب ایجاد یک حزب سیاسی چند ملیتی و ملی گردیده که در سراسر نقاط کشور نفوذ داشته باشد. درین سیستم هر رای ارزش دارد (حتی اگر به یک حزب رای داده شود که آن حزب در آن منطقه آنقدر قوی نباشد) که به این اساس سبب میشود تا کاندیدان به سطح وسیع و گسترده کمپاین نموده و تنها به وابستگی های قومی و گروهی خود اتکا نکنند. و در نهایت این سیستم از ایجاد بلاک های چند گانه در پارلمان جلوگیری مینماید، چه ایجاد این چنین پارلمانی مشکلات و چالشهای را در برابر کارائی و عملکرد دولت قرار میدهد. سیستم فهرست حزبی از ایجاد بلاک های مخالف رئیس جمهور و کنترل پارلمان توسط آنها که هیچگاهی اکثریت آرا مطلقه را بدست آورده نتوانند، جلوگیری مینماید.

یکی از نواقص عمده این سیستم در شرایط کنونی افغانستان اینست که چگونه سیستم احزاب سیاسی موجوده را که نهایت ضعیف و غیر مردمی اند به یک ساختار حزبی قوی تبدیل نماید. افغانها هیچ اعتمادی به احزاب سیاسی تنظیم یافته و یا سیستمی که سبب انکشاف و اعتبار یک حزب ملی و سراسری شود، نداشته و برای ایجاد دموکراسی در افغانستان مناسب نمی باشد. علاوه برین، ولسوالی های بزرگ (طوریکه در سیستم رای واحد غیر قابل انتقال بیشتر مورد توجه اند) ممکن است قریه های دور دست در حاشیه قرار گیرند احتمال دارد که در هر نوع سیستم انتخاباتی که ولایت منحیت یک حوزه رای دهی انتخاب گردیده باشد، اکثر از کاندیدان انتخاب شده نماینده گی از مناطق شهری ولایت نه از ساحات روستائی و دور دست آن انتخاب گردند.

سیستم انتخابات (FPTP)

اصلاً این سیستم توسط بریتانیا بکار رفته و در کشور های پاکستان، هندوستان، و دیگر مناطق و همچنین در سال های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ در افغانستان نیز استفاده شده است، این سیستم طوری است که هر کاندید به اخذ بیشترین آراء، موفق به کسب کرسی میشود. درین سیستم هر ولسوالی دارای یک عضو پارلمان میباشد.

کاملاً روشن است این سیستم که در گذشته ها نیز استفاده میشده و مردم نیز با آن آشنائی دارند، بعضی مزایای را دارد. و از طرفی این نیز واقعیت دارد که انتخاب اعضای شورا ها از ولسوالی ها و قریه های دور بر اساس همان سیاست سنتی و قبیلوی و محلی سال های قبل افغانستان را انعکاس میدهد. در جائیکه یک سیستم حزبی با ثبات وجود نداشته باشد، و تعدد کاندیدان مستقل در انتخابات زیاد باشد، و همچنین در آن انتخابات باید نماینده گان از قریه های دور دست نیز حضور داشته باشند، اغلباً ازین سیستم استفاده صورت میگردد. قابل ذکر است که تا قبل از سرشماری تعیین اعضای از ولسوالی ها نیز غیر معقول و کاریست بس مشکل.

اما استفاده ازین سیستم انتخاباتی نواقص جدی خود را نیز خواهد داشت. تاریخ سیاسی انتخابات در سالهای ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ ایجادگر یک پارلمان و قوه مقننه چند فراکسیونی و چند پارچه بود که اتحاد و یک پارچگی لازم که نیاز یک دولت با ثبات است در آن وجود نداشت. استفاده ازین سیستم در شرایط فعلی افغانستان سبب میشود تا همانند گذشته یک پارلمان چند پارچه که مدیون منافع محلی و بلوکی باشد، ایجاد گردد. هم چنین این سیستم در مقابل اقلیت های پراکنده در ولایات فرق گذاشته، بی موازنه گی و عدم توازن را بین تعداد رای ها و کرسی ها ببار خواهد آورد طوریکه یک اتحاد کوچک حزبی اکثریت از کرسی های ولسی جرگه را کسب خواهند کرد.

تخصیص کرسی ها

در قانون انتخابات افغانستان آمده است که از مجموع ۲۴۹ کرسی ولسی جرگه، ۱۰ کرسی آن به کوچی ها و ازین جمله ۳ کرسی آن به زنان کوچی اختصاص داده شود و متباقی کرسی ها بالای ولایات افغانستان مطابق اندازه نفوس شان که توسط دفتر احصایه مرکزی تعیین شده تخصیص یافته است.

در افغانستان بالای بسیاری از حدود مرزی ولسوالی ها و ولایات توافق نظر وجود ندارد، از طرف دیگر ولایات و ولسوالی های جدیدی درین سالهای اخیر ایجاد شده اند که رسماً در نقشه وجود ندارند و حتی هیچ نوع سند رسیمی که حدود مرزی آنها را معرفی بدارد نیز وجود ندارد. همچنین این واقعیت که تا کنون ارقام دقیق از نفوس این کشور در دست نیست و پروژه سرشماری که پلان است شروع گردد الی سال ۲۰۰۷ تکمیل نخواهد شد، که تمام اینها چالش های عمده را در برابر مسوولین انتخابات در هنگام تخصیص کرسی ها به ولایات قرار داده است.

آخرین سرشماری نفوس در افغانستان در سال ۱۹۷۹ صورت گرفت و هیچگاه تکمیل نشد. دفتر احصایه مرکزی جهت آماده گی به آغاز سرشماری در افغانستان سروی را راه اندازی نمود که از خانواده ها لست گیری صورت گرفته است (و ارقام و معلومات آن نسبت به سرشماری کمتر است) که این سروی نیز در بعضی ولایات نسبت به نا امنی و نا مساعد بودن اوضاع اقلیمی صورت نگرفته است.

احصایه نفوس و نتیجتاً تخصیص کرسی ها از جمله مسایل بسیار حساس میباشد که احتمالاً در بعضی ولایات کرسی ها بیشتر و در بعضی کمتر تخصیص داده شود. در نتیجه بحث های مداوم جریان داشت که از کدام ارقام و آمار برای تخصیص کرسی های شورا ها استفاده شود، از ارقام سال ۱۹۷۹ که رشد نفوس در آن دقیق پیشبینی نگردیده، ارقام لست خانواده ها و یا مخلوطی ازین دو و یا حتی از ارقام ثبت نام انتخابات ریاست جمهوری؟

با اعلام تخصیص کرسی ها به ولایات، یک تعداد شکایات مخصوصاً در مورد تخصیص تعداد کرسی ها به کوچی ها وارد گردید اما آن کدام نگرانی عمده را در قبال نداشته است. با آنهم

تخصیص کرسی ها بعد از سرشماری ۲۰۰۷ که اگر ارقام و نتایج آن با سنجش های ۲۰۰۵ تفاوت زیاد داشته باشد، باید با دقت خاص تجدید نظر گردد. در جدول ۱ تعداد تخصیص کرسی ها به ولایات نشان داده شده است.

کرسی های اختصاصی

از مجموع ۲۴۹ کرسی در ولسی جرگه، ۶۸ کرسی آن (۲۷ فیصد) به زنان اختصاص داده شده است (اگر چه اینکار از انتخاب بیشتر از ۶۸ زن در صورتیکه آرا تعیین کننده باشد، جلو گیری کرده نمیتواند). تخصیص ۲۷ فیصد کرسی های پارلمان به زنان افغانستان، این پارلمان را در ردیف ۲۰ پارلمان جهان که در آن بیشترین زنان سهم دارند قرار میدهد. فقط پایتیر از نیوزلند و بلندتر از ویتنام - و خیلی بلندتر از ایالات متحده امریکا که ۱۵ فیصد زنان و بریتانیای کبیر که ۱۸ فیصد زنان در پارلمان آن سهم دارند. در اکثر از ولایات افغانستان یک، دو و یا سه کرسی به زنان اختصاص یافته است به استثنای چند ولایت که کرسی های بیشتر به زنان آن ولایات اختصاص داده شده است، مانند هرات (۵ کرسی از مجموع ۱۷)، ننگرهار (۴ کرسی از مجموع ۱۴)، و کابل (۹ کرسی از مجموع ۳۳). همین گونه کمترین تعداد کاندیدان به کرسی های پارلمان در ارزگان است که دو کاندید برای اخذ یک کرسی نامزد شده اند و بیشترین تعداد کاندیدان در ولایت لوگر است که ۱۱ نفر برای اخذ فقط یک کرسی نامزد گردیده اند. در مجموع ۳۴۲ زن (۱۲ فیصد) کاندیدای پارلمان میباشند.

برای انتخابات شورای ولایتی در ولایاتیکه ثبت نام زنان کار مشکل بوده است، (مخصوصاً در ولایات جنوب شرقی) و در ولایاتیکه تعداد کاندیدای زن کمتر است، مانند ولایات زابل، ارزگان و ننگرهار، احتمال قوی وجود دارد که زنان با اخذ آرای بسیار کمتر نسبت به مردان، در انتخابات پیروز گردند. بطور مثال در ولایت زابل، یک کاندید زن با نفوذ، بدون شک میتواند با اخذ رای کم در انتخابات پیروز گردد. در حالیکه یک کاندید مرد چندین مرتبه بیشتر از وی رای برده باشد، اما نمیتواند به پارلمان راه یابد. نتایج چنین مغایرت ها بالای مشروعیت و موثریت زنان اعضای پارلمان اثر خواهد داشت. شواهد از اشتراک زنان در امور سیاسی دولت های پیشرفته و نو تاسیس نشان میدهد که رای دهنده گان احساس خواهند کرد که مقررات به طور نا عادلانه دستکاری گردیده تا اینکه زنان انتخاب گردند.

جدول دوم: اختصاص کرسیهای ولسی جرگه و شورای های ولایتی

کرسیهای شورای ولایتی			کرسیهای ولسی جرگه			ولایت
مجموع کرسیها (قوسها تعداد کرسیهای زنان)	کاندیدان زن	کاندیدان مرد	مجموع کرسیها (قوسها تعداد کرسیهای به زنان)	کاندیدان زن	کاندیدان مرد	
۴۲۰ (۱۲۴)	۲۴۸	۲۷۷۹	۲۴۹ (۶۵)	۳۲۸	۲۳۸۱	مجموع
۱۵ (۴)	۱۱	۶۷	۹ (۲)	۹	۸۰	بدخشان
۹ (۳)	۳	۴۰	۴ (۱)	۵	۳۱	بادغیس
۱۵ (۴)	۶	۱۰۴	۸ (۲)	۱۴	۹۷	بغلان
۱۹ (۵)	۱۵	۱۰۳	۱۱ (۳)	۱۶	۱۰۰	بلخ
۹ (۳)	۹	۵۹	۴ (۱)	۷	۴۷	بامیان
۹ (۳)	۶	۸۷	۴ (۱)	۵	۴۸	دایکندي
۹ (۳)	۴	۵۲	۵ (۱)	۳	۴۴	فراه
۱۵ (۴)	۷	۶۲	۹ (۳)	۱۰	۷۲	فاریاب
۱۹ (۵)	۹	۱۱۴	۱۱ (۳)	۱۲	۱۱۹	غزنی
۱۵ (۴)	۶	۴۱	۶ (۲)	۸	۵۰	غور
۱۵ (۴)	۷	۱۱۰	۸ (۲)	۶	۷۸	هلمند
۱۹ (۵)	۳۱	۱۶۳	۱۷ (۵)	۱۸	۱۴۴	هرات
۹ (۳)	۱۱	۴۹	۵ (۱)	۸	۳۱	جوزجان
۲۹ (۸)	۳۲	۱۸۵	۳۳ (۹)	۵۰	۳۴۰	کابل
۱۵ (۴)	۶	۱۱۴	۱۱ (۳)	۱۱	۹۴	کندهار
۹ (۳)	۶	۴۶	۴ (۱)	۶	۳۷	کاپیسا
۹ (۳)	۴	۱۱۷	۵ (۱)	۱۰	۸۱	خوست
۹ (۳)	۳	۱۲۰	۴ (۱)	۸	۵۷	کنر
۱۵ (۴)	۱۰	۷۹	۹ (۲)	۱۵	۷۷	کندوز
۹ (۳)	۶	۹۳	۴ (۱)	۸	۵۷	لغمان
۹ (۳)	۳	۵۰	۴ (۱)	۱۱	۴۹	لوگر
۱۹ (۵)	۴	۲۸۵	۱۴ (۴)	۱۸	۱۶۱	ننگرهار
۹ (۳)	۳	۲۸	۲ (۱)	۴	۱۶	نیمروز
۹ (۳)	۳	۲۵	۲ (۱)	۶	۱۸	نورستان
۹ (۳)	۵	۸۹	۵ (۱)	۵	۸۱	پکتیا
۹ (۳)	۴	۹۴	۴ (۱)	۴	۵۸	پکتیکا
۹ (۳)	۴	۳۴	۲ (۱)	۴	۱۷	پنجشیر
۱۵ (۴)	۵	۶۴	۶ (۲)	۸	۴۸	پروان
۹ (۳)	۵	۵۳	۴ (۱)	۵	۳۴	سمنگان
۹ (۳)	۴	۳۹	۵ (۱)	۷	۳۵	سرپل
۱۵ (۴)	۷	۹۱	۹ (۲)	۱۳	۸۴	تخار
۹ (۳)	۰	۳۱	۳ (۱)	۲	۱۷	ارزگان
۹ (۳)	۷	۵۸	۵ (۲)	۹	۶۰	وردک
۹ (۳)	۲	۳۳	۳ (۱)	۳	۱۹	زابل
موجود نیست	موجود نیست	موجود نیست	۱۰ (۳)	۷	۶۲	کرسیهای اختصاصی کوچیها

ولایتی ایفای وظیفه مینماید. این دارالانشأ از نظر امور لوژستیکی توسط دفتر سازمان ملل متحد برای خدمات پروژه وی (UNOPS) در سراسر ولایات کمک می‌گردد. درین روزها و هفته‌ها که به روز انتخابات نزدیکتر میشویم خدمات زیادی لوژستیکی صورت میگیرد تا بیش از ۱۰ میلیون افغان بتوانند در روز انتخابات در بیش از ۳۰۰۰۰ هزار محل رای دهی در ۵۰۰۰ هزار مرکز رای دهی در سراسر کشور رای بدهند. دارالانشأ دفتر مشترک تنظیم انتخابات ۴۵۰۰ کارمند را به منظور تطبیق این پروسه استخدام نموده است. در روز انتخابات ۲۰۰۰۰۰ هزار نفر درین پروسه استخدام خواهند شد.

کمیسیون انتخابات ولایتی

در هر ولایت کمیسیون انتخابات ایجاد گردیده که مسوولیت‌ها و وظایف مختلفی را از قبیل اخذ شکایات و رسیدگی به آن و نظارت از پروسه آزاد و عادلانه انتخابات به عهده دارند. این کمیسیون‌ها شامل سه عضو بوده که حد اقل یکی از آنها زن میباشد و اینها کسانی‌اند که توسط یک هیات به نمایندگی از دفتر ولایتی یوناما، والی آن ولایت و یک عضو از جامعه مدنی که توسط کمیسیون حقوق بشر افغانستان پیشنهاد شده، توسط دفتر مشترک تنظیم انتخابات تعیین و استخدام شده‌اند.^۶ این کمیسیون مطابق به قانون و مقررات کار نموده و از طرف بنیاد بین‌المللی در امور انتخابات آموزش دیده‌اند.

کمیسیون شکایات انتخابات

این کمیسیون به تاسی از ماده ۵۲ قانون جدید انتخابات تاسیس گردیده است و وظیفه دارد تا در مورد تخطی از اصول انتخابات و شکایت از کاندیدان رسیده‌گی کرده و تصامیم لازم اتخاذ نماید. این کمیسیون ۵ عضو داشته که دو عضو آن افغان و توسط ستره محکمه و کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان و سه عضو بین‌المللی آن توسط نماینده خاص سر منشی ملل متحد در امور افغانستان تعیین و استخدام گردیده و یکی از اعضای خود را منحصراً رئیس کمیسیون انتخاب نموده‌اند. با این کمیسیون یک گروه ویژه از محققین همکاری نموده و صلاحیت دارد تا در هنگام دریافت شکایت اخطاریه‌ها و جریمه‌های لازم را وضع نماید و اگر از کدام جرم جنائی به این کمیسیون شکایت صورت گیرد آنرا به مسوولین ذیربط راجع سازد. و حتی صلاحیت دارد تا در صورت مشاهده هر نوع

اختصاص ۱۰ کرسی پارلمان برای کوچیها در افغانستان همانند بادیه نشینان در اردن، رومیان در شرق اروپا و سامی‌ها در اسکاندویا صورت گرفته است. گرچه چنین کاری با حکم قانون اساسی افغانستان که تعداد کرسی‌های پارلمان باید به تناسب نفوس بالای تمام ولایات تقسیم گردد، مغایرت دارد و نیز سوالی را مبنی بر حفظ توازن قومیت‌های گوناگون در شورای ملی بر می‌انگیزد، ولی با در نظرداشت کرسیهای اختصاص یافته به زنان کشور، این گام مثبت در راه رفع بی‌عدالتیها بوده که احساس میشود این دو قشر جامعه با آن از قبل مواجه بوده‌اند.

بازیگران کلیدی

دفتر مشترک تنظیم انتخابات

برنامه ریزی و انجام انتخابات ریاست جمهوری بدوش دفتر مشترک تنظیم انتخابات و دارالانشأ آن بوده است. از ابتدا درین دفتر ۶ عضو افغان و ۵ عضو خارجی و متخصص در امور انتخابات مشغول کار بوده که در طرح پالیسی‌ها و برنامه‌های این پروسه مشورت‌های لازم ارایه نموده‌اند. تشکیل کمیسیون مستقل و موقت انتخابات دولت جزء همین دفتر بوده و بطور موقت مبنی بر فرمان ریاست دولت در سال ۲۰۰۳ تاسیس گردید.

کمیسیون مستقل انتخابات بطور دائمی طوریکه در قانون اساسی افغانستان به آن اشاره شده است، اکنون ایجاد گردیده و ۹ عضو آن توسط شخص رئیس جمهور کرزی در ماه جنوری ۲۰۰۵ برای یک دوره ۳ ساله تعیین گردیدند و برای یک دور دیگر نیز انتخاب شده‌اند. دفتر مشترک تنظیم انتخابات شامل کمیسیون مستقل انتخابات و ۴ عضو بین‌المللی آن که توسط هیات معاونت سازمان ملل متحد (یوناما) تعیین شده‌اند، فعالیت مینماید. امور اداری و اجرائی این دفتر توسط آفیسر ارشد انتخابات که حق رای را نمیداشته باشد، پیش برده میشود.

دفتر مشترک تنظیم انتخابات وظیفه دارد تا مقررات، قواعد و پروسیجرهای کاری پروسه انتخابات را تهیه کرده و در تطبیق آن سهم گیرد. این دفتر صلاحیت قانونگذاری را نداشته و اما میتواند مشورت‌های تخصصی را در همین رابطه به دولت ارایه کند که تأیید و تصویب آن از صلاحیت شخص رئیس جمهور و کابینه اش میباشد.

به همین ترتیب دارالانشأ دفتر مشترک تنظیم انتخابات منحصراً ارگان اجرائی این دفتر در جریان انتخابات ولسی جرگه و شورای

^۶ تصمیم دفتر مشترک تنظیم انتخابات، ۱۹، ماده ۱ (۲)

دستبرد در جریان پروسه انتخابات و یا شمارش آراء، به شمارش آراء و یا رای دهی مجدد فیصله نماید.

سازمان ملل متحد

هیات معاونت سازمان ملل متحد برای افغانستان (یوناما) وظیفه دارد تا پروسه بن را تطبیق و حمایت نماید که بعد از همین انتخابات به پایه اكمال میرسد. این دفتر با دولت افغانستان و دفتر مشترک تنظیم انتخابات در پروژه های مربوط به انتخابات همکاری نموده است. و به همین ترتیب دفتر سازمان ملل متحد برای خدمات پروژه وی (UNOPS) مسوولیت امور لوژستیکی و اداری پروسه انتخابات را به عهده دارد.

قوای ائتلاف و ایساف

نیرو های نظامی و بین المللی در افغانستان یعنی ائتلاف (به سرکردگی امریکا که بر ضد بقایای گروه طالبان و القاعده می‌رزمند) و قوای ایساف که توسط سازمان ملل متحد برای تامین امنیت در نقاط مشخص از افغانستان گماشته شده اند، در تامین امنیت پروسه انتخابات سهم خواهند داشت و در بعضی حالات در توزیع مواد نیز با این پروسه همکاری مینمایند.

کمیته امنیتی و بین المللی کرول

کمیته امنیتی و بین المللی کرول توسط ایشیا فوندیشن (The Asia Foundation) استخدام گردیده تا در پروسه انتخابات ولسی جرگه و شورای ولایتی در افغانستان از نظر امنیتی و تطبیق این پروسه همکاری نماید. بر علاوه، دفاتر ولایتی این کمیته به کارمندان دارالانشأ دفتر مشترک تنظیم انتخابات در قسمت تامین امنیت دفتر، آموزش محافظین، تعلیمات و نحوه بدرقه امنیتی و استفاده از مخابره را آموزش میدهد. کارمندان عملیاتی این کمیته در تمام دفاتر دارالانشأ دفتر مشترک تنظیم انتخابات در دفاتر منطقوی و ولایتی آن حاضر بوده و در کار های چون ثبت نام رای دهنده گان، شناسائی مراکز رای دهی، بازدید مقدماتی از مسیر های رفت و آمد، کمک در امور امنیتی و تهیه گزارش همکاری مینماید. قابل یاد آوری است که کمیته تحت شرایط استاندارد های امنیتی (MOSS) مربوط سازمان ملل متحد قرار ندارد.

دیگر بازیگران

بر علاوه سازمان های فوق الذکر که در تامین امنیت پروسه انتخابات و نظارت از آن همکاری مینمایند، چندین سازمان دیگر نیز درین عرصه در قسمت آگاهی عامه و خدمات لوژستیکی فعالیت دارند که قرار ذیل معرفی میگردد:

- **ایشیا فوندیشن:** این بنیاد ضمن اینکه با استخدام کمیته امنیتی و بین المللی کرول در تامین امنیت پروسه انتخابات سهم دارد، همین قسم در چندین بخش دیگر از قبیل آگاهی عامه از طریق رادیو ها، گروه های تیاتر و سیار، و دیگر رسانه ها، نظارت از پروسه انتخابات البته با همکاری مشترک شبکه آسیائی برای انتخابات آزاد، آموزش برای ژورنالستان و کاندیدان و بطور دوامدار در ظرفیت سازی برای مسوولین اداری پروسه انتخابات همکاری مینمایند.
- **انستیتوت بین المللی جمهوری خواهان:** این انستیتوت به همکاری سازمان های جامعه مدنی پروگرام های تعلیمی را براه انداخته است و برای کاندیدان مستقل آموزش های لازم را درین پروسه مهیا میسازد. پروژه های تعلیمی این انستیتوت برای رای دهندگان مخصوصاً در ساحات دور دست افغانستان تهیه شده و هدف آن اینست تا افغانها را در باره پارلمان، نقش احزاب سیاسی، قانون انتخابات و شرایط کاندید شدن را آموزش میدهند. این انستیتوت برای کاندیدان مستقل در شهر ها و قریه ها نیز آموزش های را در همین زمینه ارائه میدارد.
- **انستیتوت بین المللی دموکرات:** این انستیتوت در زمینه ارائه مشوره های تخنیکی، تعلیمات برای احزاب سیاسی و کاندیدان، تقویه اشتراک افغانها در امور سیاسی و از طریق بنیاد انتخابات آزاد و عادلانه در افغانستان سهولت ها و فعالیت های را برای نظارت داخلی پروسه انتخابات مهیا میسازد. که اینها ۸ مرکز آموزشی و معلوماتی را در ولایات افغانستان ایجاد کرده اند که کاندیدان میتوانند به آنجا رفته و از وسایل چون کمپیوتر استفاده نمایند و از همین طریق برای آنها در باره تامین روابط با رسانه ها و در مورد نحوه شروع کمپاین انتخاباتی معلومات ارائه میدارند. همچنان انستیتوت بین المللی دموکرات برای ریاست ثبت و راجستر احزاب سیاسی که در چوکات وزارت عدلیه فعالیت مینمایند نیز همکاری و کمک می کند تا قانونی را برای کاندیدان

کاندید) که تعداد کاندیدان نسبت به تعداد کرسی ها کمتر است. بر اساس قانون انتخابات افغانستان این کرسی ها تا زمان برگزاری انتخابات دیگر خالی باقی میمانند.

مشکلات ورقه های رای دهی

در هر یک از ۳۴ ولایت تمام شهروندان افغان که واجد شرایط رای دهی اند فقط برای یک کاندید یک رای داده میتوانند که ازین طریق از هر ولایت چندین عضو در ولسی جرگه، پنجشیر دو نفر، نیمروز، نورستان تا به ۳۳ نفر از ولایت کابل، انتخاب خواهند شد. حد اوسط تعداد اعضای که از یک ولایت انتخاب شوند ۵ عضو بوده، اما در ۶ ولایت بیش از ۱۰ تن در ولسی جرگه عضویت خواهند یافت. بدبختانه با این سیستم انتخاباتی، تعداد زیاد کاندیدان بدون معرفی وابستگی حزبی شان، شرکت خواهند کرد که اینکار سبب طولیل شدن ورقه های رای دهی میشود که استفاده آن توسط رای دهنده گان مشکل خواهد بود. در ورقه های رای دهی ولایاتی چون بغلان، بلخ، غزنی، هرات، کندهار و ننگرهار بیش از ۱۰۰ نفر کاندید و تقریباً از ولایت کابل ۴۰۰ کاندید درین اوراق جای داده شده است.

این ورقه ها در ولایات که تعداد کاندیدان زیاد است، مشابه روزنامه های نیم ورقی بوده که اسامی و مشخصات آنها در چندین صفحه آن جای گرفته اند. برای اینکه شناسائی کاندیدان در یک جامعه که بیشترین نفوس آن بیسواد است آسان شود، کمیسیون انتخابات تصمیم گرفت تا عکس های کاندیدان را همراه با سمبول های که بیطرفانه برای آنها انتخاب شده است، درین ورقه ها بگنجانند. تعداد این سمبول ها از قبیل گودی پرن، درخت و اسپ کاملاً واضح بوده و اما تعداد از آن مانند فیل، تانک تیل، پنیر، گروپ، سه جوره گیلاس و گوشی تلفون یک اندازه مبهم میباشد.

در اکثر انتخابات که بصورت آزاد دایر میگردند (مخصوصاً که تعداد کاندیدان زیاد باشد) بخاطر ایجاد سهولت برای رای دهنده گان نام و یا سمبول احزاب که کاندیدان به آن وابسته اند در ورقه های رای دهی نیز درج میشود ولی در سیستم رای واحد غیر قابل انتقال که برای افغانستان انتخاب گردیده است هیچ موردی در ورقه های رای دهی که وابستگی حزبی کاندیدان را نشان دهد، درج گردیده نمیتواند (گر چه در مراکز رای گیری لست از احزاب سیاسی نصب میگردد).

تهیه نمایند تا اینکه تمام کاندیدان مسوولیت ها و وظایف خود را درین رابطه بدانند.

بنیاد بین المللی سیستم های انتخابات: این بنیاد در

انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۰۴ در بخش امور تخنیکی پروسه ثبت نام انتخابات و پروگرام آگاهی عامه کمک نمود و در زمستان پروگرام آگاهی عامه از شورای ملی را دایر کرد. از ماه جنوری ۲۰۰۳ این بنیاد توسط (USAID) قرار داد گردیده تا با یوناما در بخش آگاهی عامه در مناطق مرکزی افغانستان همکاری نماید. این بنیاد با دفاتر کمیسیون انتخابات در ولایات نیز همکاری داشته و در آینده مرکزی را بنام (Media Results Center) ایجاد خواهد نمود.

مجتمع جامعه مدنی افغانستان: این مجتمع یک

شبکه غیر رسمی تقریباً ۷۰ گروه جامعه مدنی است که خط مشی را برای گفتگو و هدفی را برای انکشاف نقش جوامع مدنی در پروسه تصمیم گیری ها دارند. این مجتمع در پروسه تهیه قانون اساسی افغانستان و انتخابات ریاست جمهوری پروژه های آگاهی عامه را راه اندازی نموده است. و اینک توسط دفتر مشترک تنظیم انتخابات موظف گردیده تا بشکل رسمی پروگرام های آموزشی و تعلیمی را پیرامون انتخابات ولسی جرگه و شورای ولایتی برای رای دهنده گان در ۲۸ ولایت افغانستان تطبیق نمایند.

نامزدی کاندیدان

پروسه نامزدی کاندیدان برای انتخابات ولسی جرگه و شوراهای ولایتی از ۳۰ اپریل الی ۲۶ می ۲۰۰۵ ادامه داشت که درین مدت ۶۱۰۲ نفر کاندید درخواست های نامزدی خود را به دفتر تنظیم مشترک انتخابات در ولایات تسلیم نموده اند.

در انتخابات ولسی جرگه که ۲۴۹ کرسی دارد، مجموعاً ۲۸۳۵ نفر کاندید بوده که از جمله ۳۴۴ نفر زن و ۶۶ نفر کوچی (که ۷ نفر آن زن است) میباشد. بطور اوسط برای اخذ هر یک از کرسی های ولسی جرگه ۱۲ نفر کاندید رقابت خواهند کرد.

چون در باره مسوولیت ها و نقش شورای های ولایتی معلومات کافی در دست نبود، بناً ۳۲۰۱ نفر، که شامل ۲۸۵ نفر زن است خود را برای اخذ ۴۲۰ کرسی این شورا ها در سراسر ولایات نامزد نموده اند. و فقط در سه ولایت ننگرهار (۵ کرسی، ۴ کاندید)، ارزگان (۳ کرسی، صفر کاندید) و زابل (۳ کرسی، ۲

شکایات و تأیید نامزدی کاندیدان

در قانون اساسی افغانستان واضح گردیده که اعضای ولسی جرگه باید "از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشند" و چون تا کنون کسی به اتهام جرایم جنگی محاکمه نگردیده است و نیز گمان نمیرود که در آینده های نزدیک محاکمه گردند و از طرف دیگر سیستم عدلی و قضایی نیز بیشتر به نفع قدرتمندان و سرمایه داران تکیه دارد، بناً فکر نمیشود که این حکم قانون اساسی در شرایط کنونی چندان موثر باشد.

بحث روی مسئله عدالت انتقالی در افغانستان پس از انتشار گزارش کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان در مورد پیگرد قانونی تخطی های سالهای گذشته، افزوده است. مجامع بین المللی درین زمینه از ترس اینکه چنین اقدامی سبب بی ثبات ساختن اوضاع نیم بند کنونی نگردد، از خود تمایلی نشان ندادند. درین گزارش نظرات مختلف افغانها نقل گردید و قویاً از ایجاد یک میکانیزم حقوقی و قانونی جهت رسیدگی به این موضوع حمایت و پشتیبانی گردیده است. در حالیکه تعداد کم افغانها در مورد ایجاد چنین میکانیزمی و نحوه کارکرد آن خوشبین نمی باشند.

مبنی بر قانون انتخابات کاندیدان ولسی جرگه، شورای های ولایتی و شورا های ولسوالی از انجام اعمال ذیل منع میباشند:

- پیروی از اهدافی که مغایر دین مبین اسلام و قانون اساسی افغانستان باشد
- استفاده از قدرت و تهدید
- تحریک تبعیضات و تنش های قومی، لسانی، منطقوی و مذهبی
- ایجاد خطر واقعی به آزادی و حقوق فردی، یا ایجاد عمدی اختلال به نظم عامه و امنیت کشور
- وابستگی به نیروی های نظامی
- تمویل از طرف منابع خارجی
- تمویل از طرف منابع داخلی و غیر قانونی

هر فرد در هنگام کاندید شدن باید دستور العملی را که توسط دفتر مشترک تنظیم انتخابات تهیه شده است، امضا نماید. با امضای این دستور العمل کاندیدان سوگند یاد می کنند که در هیچ جرمی دست نداشته که سبب سلب صلاحیت آنها از کاندیداتوری گردد.

اولین وظیفه کمیسیون شکایات انتخاباتی طی چهار هفته، (الی اول جولای) که پروسه اخذ شکایات در باره کاندیدان ادامه داشت راجع به صلاحیت و یا رد صلاحیت بیش از ۶۰۰۰ کاندید ولسی جرگه و شورا های ولایتی بود. مجموعاً ۱۱۴۴ شکایت از ۵۵۷ کاندید به این کمیسیون رسیده است. به اساس شکایات وارده، تعدادی از لست کاندیدان حذف گردید و به آنها الی ۷ جولای مهلت داده شد تا از اتهامات وارده دفاع نمایند. لست نهائی کاندیدان در ۱۲ جولای منتشر گردید.

با در نظر داشت حاکمیت قانون در شرایط فعلی افغانستان که پولیس و محاکم آن در منجلا ب فساد گیرمانده اند، و پیگرد قانونی یک قضیه ماه ها و یا حتی سال ها طول می کشد، پروسه بررسی کامل این شکایات در یک چنین زمان کوتاه کاری مشکل بوده است. و ناظران امور ترس ازین دارند که نشود قدرتمندانی که با گروه های مسلح ارتباط دارند تمام این دور انتخابات را تحت نفوذ شان در آورند.

برای اینکه درین مورد رسیده گی شود، کمیسیون شکایات انتخاباتی لست کاندیدان را با لست که توسط کمیسیون مشترک خلع سلاح که وزارت دفاع، وزارت داخله، یوناما، شورای امنیت ملی، ریاست امنیت ملی، پرورگرام آغاز نو برای افغانستان، نیرو های ائتلاف و قوای ایساف شامل است، تحت مقایسه قرار داد. برای کاندیدان که در لست کمیسیون مشترک خلع سلاح نیز شامل بودند الی اول جولای مهلت داده شد تا سلاح شانرا تسلیم نموده و ارتباط خود با گروه های نظامی قطع نمایند، در غیر آن از نامزدی به انتخابات محروم خواهند شد.

بر اساس قانون انتخابات افغانستان کاندیدانیکه در دولت کار رسمی دارند باید از پست های شان استعفا نمایند. و لست کاندیدانیکه در دولت کار مینمودند توسط کمیسیون شکایات انتخاباتی و دفتر یوناما بررسی گردید تا از استعفا ی آن کاندیدان اطمینان حاصل نمایند. بعضاً از کاندیدان با اینکه از وظایف خود استعفا داده اند اما هنوز با قدرت قبلی خود بالای مردم نفوذ دارند، آنچه که بنابر اوضاع سیاسی افغانستان کنترلش نهایت مشکل میباشد.

در ابتدا اطلاع داده شد که ۲۳۳ نفر از تمام ولایات برای اینکه معیار های کاندید شدن را نداشتند از لست کاندیدان حذف شدند و به آنها اطلاع داده شد تا آنانیکه اسلحه دارند، خلع سلاح گردند. اما بنابر نبود امکانات برای اطلاع تعدادی از کاندیدان و همچنین نبود امکانات خلع سلاح و ملکی سازی در بعضی مناطق، قرار برین شد تا آن کاندیدان در لست نهائی باقی بمانند

کارت اخذ کرده باشد اما با در نظر داشت مشکلات امنیتی و لوژیستیکی آن شرایط تعداد ثبت نام شده گان یک رقم چشمگیر بوده است.

بعد از آن دور ثبت نام تعداد زیاد افغانها به سن قانونی (۱۸) رسیده که درین انتخابات رای داده میتوانند، و همچنین تعدادی از ایران، پاکستان و یا دیگر کشورها عودت نموده اند، و تعدادی ممکن به دیگر ولایات نقل مکان نموده باشند، که به این اساس نیاز به کارت نو و یا تجدید کارت دارند. در انتخابات ریاست جمهوری فقط یک حوزه رای دهی وجود داشت و هر رای دهنده میتواند به هر منطقه که باشد رای بدهد. اما در انتخابات ولسی جرگه و شورا های ولایتی، نماینده گان از ولایات انتخاب میشوند که باید رای دهنده گان نیز در همان ولایت ساکن بوده و کارت رای دهی شان از همان ولایت باشد. طبق بعضی گزارشات دیده میشود که افغانها کاملاً ازین محدودیت اطلاع ندارند که باید این موضوع در پروگرام های آگاهی عامه بیشتر مورد توجه قرار گیرد اگر در روز انتخابات رای دهنده گان بنا بر نداشتن کارت درست از مراکز رای دهی بیرون گردند احتمالاً مشکلات بسیار جدی اتفاق خواهد افتاد.

به این منظور دفتر مشترک تنظیم انتخابات دور دیگر از ثبت نام و یا ثبت نام مجدد افراد واجد شرایط را در اواخر ماه جون آغاز و الی ۲۱ جولای برای مدت ۴ هفته ادامه یافت تا تخمیناً یک تا دو میلیون نفر که کارت رای دهی نداشتند ثبت نام گردند. و احتمالاً معیوبین، زنان ناتوان و بزرگسالان در مراکز ثبت نام بنا بر مشکلات شان حاضر نشده و کارت نگرفته باشند. علاوه برین مشکل، چندین مرکز ثبت نام بنا بر وخیم بودن اوضاع امنیتی در ولایت زابل باز نگردیدند.

با آنهم تقریباً ۸۰۰۰۰۰ نفر در سه هفته اول ثبت نام نمودند که شاید تعداد ازین افراد همان پروسه ثبت نام انتخابات ریاست جمهوری چندین کارت گرفته باشند، چراکه هیچ نوع اقدامی برای جلوگیری ازین کار وجود نداشته است. یگانه مسئله مشکل ساز که در انتخابات ریاست جمهوری ماه اکتوبر ۲۰۰۴

اتفاق افتاد، استفاده درست از رنگ پاک نشدنی و یا استفاده از رنگ غلط در مراکز رای دهی بود. در نتیجه، یگانه راه که بتوان از چند بار رای دادن افراد جلوگیری نمود، همین استفاده از رنگ های پاک نشدنی بطور درست آن است. اما درین انتخابات یک نوع رنگ که از قبل آزمایش شده است، استفاده خواهد شد و کارمندان پروسه انتخابات در نحوه استفاده نمودن این رنگها بطور درست آموزش خواهند دید.

و توافق صورت گرفت تا اوایل سپتمبر خلع سلاح گردند. و در اخیر فقط ۱۷ کاندید، ۱۱ نفر بخاطر ارتباط با گروه های مسلح و ۵ نفر بخاطر تکمیل نکردن لست کامل طرفداران شان و ۱ نفر هم بخاطر عدم استعفا از پست دولتی اش، از لست نهائی کاندیدان حذف گردیدند.^۷

علاوه بر حذف این ۱۷ کاندید، ۲۵۰ نفر دیگر خود از کاندیداتوری منصرف شدند، با اینکه دلیل انصراف خود را ابراز نداشته اند، اما طبق گزارشات رسیده تعدادی بنا بر تهدید از سوی قدرتمندان محل وادار به کنار گیری از نامزدی گردیده اند.

در لست نهائی کاندیدان، ۲۷۰۹ نامزد در ولسی جرگه، ۳۰۲۷ نامزد به شورا های ولایتی و ۶۹ نفر کوچی درین انتخابات به رقابت خواهند پرداخت. در حالیکه تعداد بدین باور اند که پروسه فیصله در مورد کاندیدان توانست تعداد از افراد قدرتمند را وادار به خلع سلاح نماید اما تعداد دیگر معتقد اند که این پروسه توانسته تنها در باره تعداد از کاندیدان ضعیف فیصله نماید و آنانیکه متهم به جرایم ضد بشری بوده اند، از لست حذف نشده است، و لازم بود تا کمیسیون شکایات انتخابات محکومیت های جرمی را نیز مورد بررسی قرار میداد اما امید است تا رای دهنده گان با ندادن رای به چنین افرادی درین پروسه سهم بگیرند. و به همین علت شاید مردم از طرف قدرتمندان محلی با تهدیدات و ارعاب مجبور به پیروی از آنها گردند.

کمیسیون شکایات انتخابات به اخذ شکایات وارده کماکان ادامه داده و دفاتر آن در ولایات وظیفه دارند تا شکایات را دریافت کرده و تا حد توان خود در مورد تصمیم بگیرند و در صورت لزوم به کمیسیون شکایات انتخابات بفرستند تا تصمیم نهائی در زمینه اتخاذ گردد.

آماده گی برای انتخابات پروسه ثبت نام

در پروسه ثبت نام انتخابات ریاست جمهوری افغانستان که از ۱ دسیمبر ۲۰۰۳ تا ۲۰ اگست ۲۰۰۴ ادامه داشت مجموعاً ۸۳۴ ۵۶۷ ۱۰ کارت رای دهی که حدوداً ۴۱،۳ فیصد آنرا زنان تشکیل میداد ثبت نام نمودند. با اینکه احتمالاً یک نفر چندین

^۷ برای ۸۱ نفر از کاندیدان که کلاً شرایط کاندید شدن را نداشته اند، مهلت داده شده تا قبل از روز انتخابات خود را به تمام شرایط انتخابات عیار سازند. اما اگر چنین اشخاصی در ورقه های رای دهی نهائی ظاهر گردند و پس از آن ثابت گردد که واجد شرایط کاندید شدن را ندارند، معلوم نیست که کارمندان انتخابات با آن چگونه برخورد خواهند کرد.

مدنی افغانستان در ۲۸ ولایت دیگر فعالیت مینماید. مواد آموزشی این پروگرام توسط دفتر مشترک تنظیم انتخابات تهیه و به دسترس این سازمانها گذاشته شده است، و شامل مطالبی در مورد مسوولیت و وظایف ولسی جرگه و شورا های ولایتی، و این واقعیت که انتخابات بخشی از پروسه صلح در افغانستان است، و آگاهی برای مردم از روز انتخابات میباشد. و توسط مبلغین آگاهی عامه به رای دهنده گان آموزش داده میشود تا در رزو انتخابات توسط دو ورقه رای دهی بطور جداگانه برای کاندیدان رای بدهند.

در همین زمینه هزاران جزوه و پوستر در کشور توسط دفتر مشترک تنظیم انتخابات توزیع گردیده و با پروگرام های کوچک و نقدی (۵۰ الی ۱۰۰۰ دالر) مردم استخدام گریده اند تا در پروگرام آگاهی عامه سهم بگیرند. از رادیو ها، تلویزیون و گروه های سیار تیاتر نیز درین زمینه استفاده صورت میگردد.

سیستم رای واحد غیر قابل انتقال نیز بر مشکلات پروسه آگاهی عامه افزوده است. انسیتوت های بین المللی جمهوری خواهان و دموکرات برای کاندیدان احزاب سیاسی و کاندیدان مستقل چندین بار این سیستم را تشریح نموده ولی با آنهم بسیاری از افغانها به این سیستم آشنائی نداشته که احتمالاً از نتایج انتخابات مبنی برین سیستم نیز شگفت زده خواهند شد.

زمان برگزاری انتخابات

اصلاً قرار بود انتخابات ریاست جمهوری، ولسی جرگه و شورا های ولایتی همزمان دایر گردد و مطابق موافقتنامه بن این انتخابات باید دو سال بعد از آن برگزار میشد. مشکلات امنیتی، محدود بودن صلاحیت دولت مرکزی به ولایات، چالش های متعدد سیاسی و مسایل مربوط به بودجه سبب گردید تا این انتخابات به چندین بار تعویق بیافتد. اول از ماه جون ۲۰۰۴ به سپتمبر و بعداً به ماه اکتوبر، در ماه جولای ۲۰۰۴ اعلان شد تا انتخابات ولسی جرگه و شورا های ولایتی، همزمان با انتخابات ریاست جمهوری اما بنابر مشکلات تخنیکی برگزار نخواهد گردید.

قابل یاد آوری است که درین انتخابات، در خارج از کشور حوزه رای گیری وجود ندارد. اما ۵ مرکز ثبت نام الی ختم روز انتخابات برای مهاجرین عودت کننده فعال خواهند بود. این مراکز در مراکز ورود مهاجرین به کشور که مربوط کمیشنری عالی سازمان ملل متحد در امور مهاجرین (UNHCR) میباشد، موقعیت دارند. مهاجرین افغان در ایران و پاکستان در هنگام برگشت ازین موضوع اطلاع داده میشوند.

آگاهی عامه

چون در افغانستان رقم بیسودی بسیار بلند است بناً تشریح نهاد های سیاسی و دموکراسی، پروسه انتخابات و آموزش مردم از حق رای دهی شان بسیار مشکل میباشد و موجودیت قریه های متعدد و عدم موجودیت زمینه ها و امکانات لازم اینکار را پیچیده تر و مشکلتر ساخته است.

شواهد نشان میدهد که بسیاری از افغانها ازین دور انتخابات آن چنان معلومات ندارند که این ها برای چی انتخاب میگردند. بناً برای اینکه افغانها بطور درست بدانند که آنها برای چی رای میدهند، چگونه بطور خوب برای مقاصد و منافع خود رای بدهند و چی چیز های از نماینده گان شان در ولسی جرگه و شورای ولایتی انتظار داشته باشند، تدویر پروگرام های آگاهی عامه بطور وسیع ضروری می باشد. و به همین ترتیب کمبود معلومات در مورد نقش و مسوولیت شورا های ولایتی نیز سبب گردیده تا مشکلاتی را به مبلغین آگاهی عامه خلق کند.

رای دهی درین انتخابات به مقایسه انتخابات ریاست جمهوری پیچیده تر میباشد چراکه درین مرحله دو ورق رای دهی وجود داشته و چندین کاندید حتی در بعضی نقاط بیش از صد کاندید درین ورقه ها شامل است، که یافتن کاندیدان را برای رای دهنده گان مشکل مینماید.

پروگرام آگاهی عامه توسط مجتمع جامعه مدنی افغانستان و بنیاد بین المللی نظامهای انتخاباتی بطور گسترده تطبیق میگردد که الی ماه سپتمبر سال روان ادامه میابد. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی مناطق مرکزی یعنی کابل، کاپیسا، لوگر، پنجشیر، پروان و وردک را تحت پوشش داشته و مجتمع جامعه

جدول ۲: زمان برگزاری انتخابات پارلمانی

امنیت

تاریخ	واقعه
۳۰ اپریل - ۱۹ می (با سه روز تمدید)	مدت نامزدی کاندیدان
۲۰ می الی ۳ جون	تهیه لست مقدماتی کاندیدان
۴ الی ۹ جون	دوره معرفی کاندیدان
۱۰ جون الی ۱ جولای	فیصله شکایات وارده
۲ الی ۷ جولای	دوره رد اتهامات توسط کاندیدان
۱۲ جولای	تصویب لست نهائی توسط دفتر مشترک تنظیم انتخابات
۲۳ جولای ۱۰ سپتمبر	چاپ، بسته بندی و توزیع ورقه های رای دهی
۱۱ می الی ۲۴ جون	آگاهی عامه از پروسه ثبت نام
۲۵ جون الی ۲۱ جولای	ثبت نام، و تصحیح
۱۷ اگست الی ۱۶ سپتمبر	مبارزات انتخاباتی
۱۸ سپتمبر	روز انتخابات
۱۹ سپتمبر الی ۱۹ اکتوبر	شمارش آرا
۱۰ الی ۲۱ اکتوبر	نتایج از ولایات و شکایات وارده
۲۲ اکتوبر	اعلان نتایج انتخابات

بر علاوه مشکلات لوژستیکی که پروسه تدویر انتخابات با آن روبرو است، یکی از تشویشهای عمده ای که آنها می‌تواند این پروسه را تحت الشعاع قرار دهد، مسئله بروز نا امنی ها می‌باشد. در جریان قبل از برگزاری انتخابات ریاست جمهوری در ماه اکتوبر ۲۰۰۴ چندین بار بالای کارمندان آن پروسه حملات صورت گرفت که مجموعاً منجر به کشته شدن ۱۲ تن و زخمی شدن ۳۳ تن شد. و همچنان نگرانی های زیادی وجود داشت که شاید در روز انتخابات که مردم به پای صندوق های رای گیری میروند بالای آنها، مراکز رای گیری و کارمندان انتخابات حمله صورت گیرد که خوشبختانه در آنروز هیچ نوع حادثه ای رخ نداد.

این امیدواری وجود داشت که اخیراً شرایط امنیتی در افغانستان بهبود یافته باشد، اما با حملات متعددی که بعد از یک زمستان آرام در بهار سال جاری در بعضی نقاط کشور اتفاق افتاد، سبب نگرانی های زیاد گردید. بر اساس گزارش های از اسوشیتد پریس (Associated Press) از ماه اپریل به این طرف حدوداً ۷۰۰ تن از شورشیان، نیرو های امریکا، پولیس و عساکر افغان کشته شده اند. به همین ترتیب تظاهرات ماه می امسال که در چندین شهر افغانستان اتفاق افتاد و منجر به بروز تنشها و نا آرامی ها شد، انفجار بمب انتحاری در کافی نیت که سبب کشته شدن دو تن افغان و یک کارمند سازمان ملل متحد شد، و اختطاف یک تبعه ایتالیا و کارمند موسسه خیریه که الی ۲۴ روز در بند بود، انفجار بک بمب در ماه جون در مسجدی در شهر کندهار که سبب کشته شدن ۲۰ تن و زخمی شدن ۴۰ تن که در مراسم فاتحه خوانی یک تن از رهبران مذهبی شان که وی نیز چند روز قبل از آن ترور گردیده بود، همه و همه از جمله حوادثی اند که اوضاع امنیتی این کشور را به نحوی تحت الشعاع قرار میدهند.

بعضی از نا آرامی ها و حوادث که اخیراً اتفاق افتاده مستقیماً با پروسه برگزاری انتخابات شورای ملی ارتباط داشته است. بطور مثال، کشته شدن یکی از کارمندان موسسه خیریه در ماه جون در ولایت ارزگان که در زمینه آگاهی عامه از پروسه انتخابات کار میکرد و حمله مسلحانه بالای کاروان حامل کارمندان دفتر مشترک تنظیم انتخابات که منجر به قتل یک تن گردید، و به همین ترتیب قتل دو نفر از کاندیدان در ولایات ارزگان و غزنی و یکی از کارمندان کمیسیون انتخابات در ولایت کندهار که در اوایل جولای سال جاری اتفاق افتاد، همه از جمله حوادثی اند که با روند برگزاری انتخابات به نحوی ارتباط دارند. اما

اکنون انتخابات ولسی جرگه و شورا های ولایتی به تاریخ ۱۸ سپتمبر ۲۰۰۵ برگزار میشود، زمان تدویر این دور انتخابات با وجود چالش های سیاسی، امنیتی، لوژستیکی و مالی بسیار ضیق می‌باشد.

مشکلات امنیتی سبب گردید تا مدت ثبت نام نامزدان انتخابات به سه روز دیگر تمدید یابد و به همین ترتیب در شهر جلال آباد نیز بعد از وقوع تظاهرات خشونت آمیز که سبب شد کارمندان سازمان ملل متحد از آنجا بیرون گردند، و با بسته شدن دفتر ثبت نام در آن ولایت، مدت نامزدی برای ۶ روز دیگر تمدید گردد. با آنها، از اوایل جولای تا کنون تمام فعالیت های این پروسه بطور وسیع در حال پیشرفت بوده و دفتر مشترک تنظیم انتخابات امید دارد تا مطابق تاریخ های تعیین شده امور مربوط به پروسه انتخابات بخوبی تکمیل گردد. در مورد مشکلات احتمالی امنیتی و حادثات غیر مترقبه نیز پلان های روی دست گرفته شده است.

با اینکه عملیات مبارزه علیه مواد مخدر بر اوضاع عمومی و امنیتی تاثیر میگذارد به همین ترتیب گمان میرود که افراد قدرتمند که در تجارت مواد مخدر دست دارند بخواهند بر نتایج و پروسه انتخابات نفوذ داشته و نتایج آنرا به نفع خود رقم بزنند. این قدرتمندان ممکن با استفاده از گروه های مسلح که با آن در ارتباط اند رای دهنده گان، کارمندان انتخابات و مسوولین امنیتی در محل را از راه های مختلف برای آنها فضای ارباب و هراس را ایجاد نمایند. افراد کلیدی در تجارت مواد مخدر متهم گردیده اند که با پولیس ملی افغان در ارتباط بوده و تخمین گردیده که میلیونها دالر را برای خریداری آرا و رشوت برای کارمندان انتخابات و دیگر مسوولین به مصرف برسانند. و حتی بعضی ازین افراد خود کاندیدای ولسی جرگه و شورا های ولایتی می باشند.

امور تامین امنیت این دور انتخابات همانند انتخابات ریاست جمهوری تنظیم گردیده است. به این معنی که پولیس ملی و اردوی ملی در قدم نخست مسوولیت تامین امنیت را داشته و نیروی های ناتو و ایساف و ائتلاف نیز در صورت ضرورت و با تقاضای مسوولین همکاری خواهند کرد. در حالیکه ناظرین امور نظامی واقعاً بر نحوه عملکرد اردوی آموزش دیده افغان اعتماد دارند اما نگرانی های در مورد پولیس ملی و توانائی آنها برای محافظت از رای دهنده گان وجود دارد (اینکه خود پولیس با قدرتمندان محل همکاری نکنند). قرار است تا قبل از انتخابات نیروی های از کشور های رومانی، هالند، استرالیا و اسپانیا در چوکات ناتو و ایساف جهت تامین امنیت وارد شهر های کابل، مزار شریف و هرات گردند. و حدوداً ۵۰۰ تا ۷۰۰ نفر از نیروی های ائتلاف در خارج از افغانستان بطور آماده باش بوده تا در صورت خرابی اوضاع وارد افغانستان شوند.

پروسه نظارت از انتخابات

چند ماه قبل از انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۰۴، اوضاع امنیتی درین کشور سبب شد تا بسیاری از سازمان های بین المللی پلان های خود را در رابطه به نظارت و ارزیابی از پروسه انتخابات این کشور تقلیل دهند. یک ماه قبل از روز برگزاری آن انتخابات سازمان امنیت و همکاری در اروپا اعلام داشت که "اوضاع کنونی افغانستان و آنچه که در آینده پیشبینی میشود خیلی پائینتر از آنست که این سازمان منحصی پائینترین معیار امنیتی جهت سهمگیری در پروسه نظارت آن انتخابات پیشبینی نموده بود."

تحلیلگران اوضاع امنیتی و مسوولین انتخابات پیش بینی مینمایند که طی چند هفته دیگر که به روز انتخابات باقیمانده است، احتمالاً چنین حوادث بیشتر اتفاق خواهد افتاد.

ضمن اینکه تهدیدات و خطرات از طرف طالبان و دیگر گروه های ضد دولتی برای مختل نمودن اوضاع امنیتی محسوس است، ولی درین دور انتخابات به مقایسه انتخابات ریاست جمهوری، نا آرامی های میان گروه ها و مردم زیادتر قابل پیشبینی میباشد، چراکه در آن دور مبارزات انتخاباتی میان افراد بود. انتخابات ولسی جرگه و شورا های ولایتی تغییرات بارزی را در سطح محل بوجود میاورند که در نتیجه نفوذ قوماندانان و سران محلی تحت الشعاع قرار خواهد گرفت و در صورتیکه این قدرتمندان ساحه نفوذ و دوام قدرت شانرا در آن محل در خطر ببینند، ممکن برای بقای خویش از زور و ایجاد ترس و هراس استفاده خواهند کرد.

در ماه مارچ ۲۰۰۵، پروگرام آغاز نو برای افغانستان اعلام نمود که برنامه خلع سلاح و ملکی سازی به مرحله نهائی خود رسیده است، ۶۱۰۰۰ هزار نفر خلع سلاح و هزاران اسلحه یا از بین رفته اند و یا به اردوی ملی افغانستان تسلیم داده شده است. اما هنوز هم نگرانی های در مورد موثریت این پروگرام وجود دارد قرار گزارشات رسیده تعداد زیاد از عساکر سلاح های کهنه خود را تسلیم و هنوز کلاشینکوف خود را نگهداری نموده اند. پروسه خلع سلاح و ملکی سازی تنها آن عساکر و نیرو های را که در وزارت دفاع ثبت و راجستر بودند، درین پروگرام تحت پوشش قرار داده است و تا کنون یک تعداد زیادی از نیرو های مسلح "بطور غیر قانونی" که با معافیت ازین برنامه تحت کنترل قوماندانان محل باقی مانده اند. و به همین منظور یک پروگرام جدید خلع سلاح تحت نام خلع سلاح گروه های غیر قانونی در ماه جون آغاز گردیده است.

در سال ۲۰۰۴ اقتصاد تریاک تقریباً نصف درآمد ناخالص داخلی افغانستان را تشکیل داده است. و از طرفی پیشرفت کار برای از بین بردن و ریشه کنی کشت خشخاش و تریاک درین کشور تاثیر متقابل خود را بالای امنیت داشته است. بطور مثال، در ۱۶ مارچ سال جاری به اثر وقوع جنگ میان پولیس و مردمان محل در ولایت ننگرهار که مصروف از بین بردن کشت خشخاش بودند دو نفر کشته و چندین تن دیگر زخمی گردیدند و به همین قسم در دو حمله جداگانه که بالای یک کمپنی خصوصی که در هلمند مشغول مبارزه علیه مواد مخدر بود، ۱۱ تن افغان از پای در آمدند.

تعداد از موسسات غیر دولتی و به کمک مالی انستیتوت بین المللی دموکرات ایجاد گردید. این بنیاد در بخش های آگاهی عامه، نظارت و حمایت از پالیسی، افزایش آگاهی از انتخابات در افغانستان فعالیت مینماید. در انتخابات ولسی جرگه و شورا های ولایتی بنیاد انتخابات آزاد و عادلانه (فیفا) تصمیم دارد تا به ۲۱۹ ولسوالی که تقریباً ۶۵ فیصد از مراکز رای دهی سراسر کشور را در بر میگیرد، دو نفر (یک زن و یک مرد) را برای نظارت از انتخابات بفرستد. هم اکنون بیش از ۲۰ سازمان مختلف با این بنیاد همکاری دارد و در قسمت آموزش ناظرین انتخابات مشغول بوده و و از روز انتخابات در ۲۷ سنبه نظارت خواهد کرد. قابل ذکر است که این بنیاد در آینده ها مایل است تا از تمام این پروژه یعنی ثبت نام رای دهنده گان و شمارش آرا نیز نظارت نماید.

به این اساس به نظر میرسد که درین دور انتخابات نسبت به انتخابات ریاست جمهوری ناظرین بیشتری اشتراک داشته باشند، مگر اینکه وخیم شدن اوضاع امنیتی مانع آمدن آنها شود. قابل ذکر است که نتنها در روز این دور انتخابات رای دهنده گان به زور وادار به رای به کاندید خاصی خواهند شد بلکه اینکار در جریان ثبت نام و مبارزات انتخاباتی نیز رخ خواهد داد.

رسانه های خبری

کمیسیون رسانه های خبری اندکی قبل از انتخابات ریاست جمهوری ایجاد شد و اما بنابر ضیعی وقت از موجودیت و تاسیس این کمیسیون به اطلاع عامه رسانیده نشد. این کمیسیون برای انتخابات ولسی جرگه و شورا های ولایتی اکنون فعال بوده و وظیفه دارد تا بطور مساویانه و عادلانه از پروژه انتخابات گزارش تهیه کند. این کمیسیون وظیفه دارد تا برای تمام کاندیدان شرایط را مساعد سازد تا بطور مساویانه از خدمات اطلاع جمعی استفاده نمایند و از طرف دیگر تعدد روزنامه ها و هفته نامه های مختلف و نامزدی بیش از ۶۰۰۰ کاندید اینکار را نهایت مشکل ساخته است. مبارزات انتخاباتی از طریق تلویزیون و رادیو الی شروع اولین روز کمپین "۱۶ اگست" مجاز نیست. و با شروع این دور برای هر یک از کاندیدان ولسی جرگه و شورای ولایتی وقت داده خواهد شد تا با استفاده از تلویزیون و رادیو کمپین نمایند. کمپین های انتخاباتی از طریق رسانه های چاپی ممنوع میباشد.

به این خاطر سازمان متذکره تعداد کمی یعنی ۴۰ نفر از اعضای خود را برای نظارت از انتخابات فرستاد و به همین ترتیب کمیسیون اروپا ۲۵ نفر متخصص امور انتخاباتی را تحت نام هیات نظارت از انتخابات و دموکراسی، و شبکه آسیائی برای انتخابات آزاد (The Asian Network for Free Elections) که با ایشیا فوندیشن همکاری مینماید هیات ۴۲ نفری را به افغانستان فرستادند و تعداد کمی دیگر از ناظرین بین المللی از میان سازمان های بین المللی مقیم کابل استخدام گردیدند. بطور مجموعی تعداد ناظرین آن پروژه انتخابات افغانستان به مقایسه انتخابات کشور های چون کوسوو و ایست تیمور بسیار اندک بوده است.

امید است که در انتخابات ولسی جرگه و شورا های ولایتی تعداد زیاد ناظرین داخلی و بین المللی استخدام گردند. چراکه درین انتخابات احتمال خرید آرا و ارباب رای دهنده گان بیشتر محسوس بوده و هر نوع تخطی و دستبرد به آن نتایج انتخابات را بطور وسیع تغییر میدهد.

گرچه در برگزاری انتخابات ریاست جمهوری تخطی ها و دستبرد های از قبیل اینکه یک فرد چندین بار رای داده باشد، و یا افراد زیر سن ۱۸ سال رای داده باشند و رای دهنده گان وادار و مجبور شده باشند که به چی کسی رای بدهند، وجود داشته است اما این واقعیت که آقای کرزی با بیش از حصول ۴۰ درصد آرا از رقیب اول خود پیشی گرفت، نشان داد که این نواقص نیز نتیجه انتخابات را آنچنان تحت تاثیر قرار داده نتوانست. و اما وقوع این نواقص از قبیل دزدیدن آرا، از قبل پر نمودن بکس های رای دهی، بالای نتایج این دور انتخابات بسیار زیاد خواهد بود. و از طرف دیگر عدم شفافیت و وقوع چنین دستبردها درین دور انتخابات سبب افزایش بی اعتمادی شهروندان افغان بر دولت منتخب شان خواهد شد.

اتحادیه اروپا تصمیم دارد تا در انتخابات پارلمانی و در صورتیکه شرایط امنیتی مساعد باشد، هیات کامل را در کوتاه مدت و دراز مدت به افغانستان بفرستد، که تعداد این هیات در کابل ۱۰ تا ۱۲ نفر و در هر ولایت دو نفر خواهند بود. سازمان همکاری امنیت در اروپا هم اکنون در حال بررسی اوضاع بوده و احتمالاً یک هیات کامل را نخواهند فرستاد. شبکه آسیائی برای انتخابات آزاد و همکار ایشیا فوندیشن نیز هیاتی را اعزام خواهد کرد اما تعداد آن وابسته به شرایط امنیتی خواهد بود.

بنیاد انتخابات آزاد و عادلانه (فیفا) که یک سازمان داخلی نظارت از امور انتخابات میباشد در ماه مارچ ۲۰۰۴ توسط یک

پس از انتخابات پارلمانی

ظهور یک سیستم و یا حزب سیاسی

چون در افغانستان رقابت سیاسی از طریق انتخابات کاملاً یک پدیده جدیدی است بناً مشکل خواهد بود تا بطور دقیق پیشبینی کرد که آینده سیستم احزاب سیاسی درین کشور چگونه تغییر شکل خواهد داد. با اینکه گرایشهای میان گروه ها و احزاب برای هم پیمان شدن و یکپارچگی دیده میشود که خوامخواه اولین قوه مقننه این کشور را تحت الشعاع قرار خواهند داد.

رئیس جمهور کزری نیز جهت اداره دولت خود به یک گروه متفق در پارلمان نیاز دارد، اما این عمل خیلی جالب است چراکه وی به ایجاد یک حزب سیاسی و بالوسيله سرمایه گزاری و افزایش بر محبوبیت شخصی خود علاقه نشان نداده و از طرف دیگر سعی مینماید تا "پیروزی را نیز کسب نماید" و امید دارد تا همانند انتخابات ریاست جمهوری با روابط ضعیفی که با اقوام و یک تعداد پشتون گرایان داشته است، بیشترین متحدین را در پارلمان نیز دور خود جمع نماید. مشاورین آقای کزری از وی خواسته اند تا در عوض تشکیل یک حزب سیاسی یک "اجندای سیاسی" را طرح نماید تا افراد و شخصیت های گوناگون گردهم آیند و اما تصویر مبهمی دوره کاندیداتوری نشان داده است که این استراتژی و اجندا نیز موثر نخواهد بود.

اول اینکه نماینده گان منتخب ولایات پشتون نشین در تایید و تصویب قوانین و وضع قانون های جدید با رئیس جمهور کزری همگام نخواهند بود، مگر بعد از بحث های فراوان و کسب قناعت. میان پشتون ها همانند فراکسیون های که در لوی جرگه اضطراری ایجاد شد، بلاک های متعددی بوجود خواهد آمد. به همین قسم در مناطق جنوب و شرق گروه های موجود اند که شدیداً با کزری مخالف بوده و چندان میلی برای پیروی از اجندای رئیس جمهور نخواهند داشت.

گردآوری اکثریت از کاندیدان مستقل بالای یک اجندا با این واقعیت که اکثر از سازمان های که تجربه انتخابات و شبکه های وسیع ارتباطی در بین جامعه را دارند، توسط رقبای رئیس جمهور کنترل میگردند، اینکار را مشکل مینماید. جناب قانونی، دوستم و محقق هریک استراتژی های خود را داشته که بر اساس قومیت های منطقوی بنا یافته اند و در مناطق تحت نغوذ خود کمتر به این چالشها که در فوق گفته شد، مواجه اند. حزب جنبش جناب دوستم طوری میان جامعه ازبک تسلط یافته که در به چالشهای ذکر شده مشکل خواهد بود تا در انتخابات ولسی جرگه در آن ساحات پیشروی نمایند. به همین قسم تسلط

آقای محقق به مناطق هزاره جات یک تعداد چالش های را ایجاد نموده است و از طرف دیگر حزب افغانستان نوین به رهبری آقای قانونی شاید در قبضه کردن یا اختصاص دادن تمام آرای تاجیک ها به مشکلات روبرو باشد (تا کنون معلوم نیست که تمایل اسماعیل خان به کدام سمت خواهد بود) و از طرف دیگر تاجیک های که بیشتر در شهر ها زنده گی مینمایند تمایل بیشتری به حمایت از کزری به تناسب از بقایای اتحاد شمال دارند. اما چون کزری از خود کدام حزب مشخص ندارد بناً اعضای ولسی جرگه که به احزاب مخالف کزری وابستگی نداشته باشند، از اجندای رئیس جمهور پیروی نخواهند نمود.

یک پارلمان چند پارچه که اعضای مستقل و گروه های متحد در آن ضعیف باشند، روابط بین قوه اجرائیه و مقننه را نه تنها پیچیده مینماید بلکه به مشکل روبرو خواهد کرد. اولین وظیفه رئیس جمهور این خواهد بود تا اکثریت از اعضای ولسی جرگه را به اجندای و اهداف خود متحد سازد. در غیر آن هر عضو و یا گروه در پارلمان به منافع منطقوی و محلی خود متوجه بوده فعالیت خواهند کرد.

پیشبینی میشود که توافقاتی میان اعضای پارلمان بعد از مدت زمانی صورت خواهد گرفته که آن براساس منافع منطقوی و قومی خواهد بود. اکثراً تحلیلگران و ناظرین برین باور اند که چنین فراکسیون های در پارلمان که بر اساس یک ایدیالوژی و منافع منطقوی صورت میگیرد، بالاتر از احزاب که در فوق گفته شد قرار خواهند گرفت.

همکاری با شورای ملی

با توجه به اینکه پروسه انتخابات بطور موفقیت آمیز به پایه اكمال برسد، با آنهم این سوال باقی میماند که آیا پارلمان جدید واقعاً ظرفیت انجام وظایفش را بطور موثر خواهد داشت و خواهد توانست تا نقش مهمی را در امور دولتی ایفا کند. قسماً یک پارلمان زمانی موثر و بالقوه بوده میتواند که در قدم نخست انتخابات بطور درست دایر گردیده و در انجام وظایف آن پارلمان منسجم باشد، و اما به ظرفیت و توانائی اعضای آن پارلمان نیز ارتباط میگیرد که تا چه حد میتوانند بطور درست قانونگذاری نموده و از امور وزارتخانه ها نظارت نمایند و از طرف دیگر این موضوع به منابع موجود در پارلمان از قبیل کارمندان، تکنولوژی و وسایل ارتباطی به قانون اساسی و آموزش اعضای پارلمان برای قانونگذاری ارتباط میگیرد. البته باید گفت که اعضای پارلمان مخصوصاً به منابع و آموزش های بیشتر نیازمند خواهند بود.

موجود در محل چگونه روابط قایم مینمایند. باید بطور عاجل یک پروسه مشورتی باز و گسترده آغاز گردد تا از آن طریق وظایف و مسوولیت های شورا های ولایتی، ولسوالی و قریه تعیین گردد و همین قسم دونه‌ها نیز حتماً باید در راه انکشاف و قدرتمندی آنها تعهد نموده و بر آن عمل نمایند. همچنان، یک پلان کاری مناسب باید ایجاد گردد تا مشوق اشتراک شهروندان و یک دولت حسابه در سطح محل باشد.

مخارج انتخابات در آینده

سیستم فعلی انتخابات در افغانستان بسیار گرانبها میباشد، و بر اساس همین سیستم و مطابق قانون اساسی افغانستان در ۲۰ سال آینده ۱۳ و یا اضافه تر از آن انتخابات برگزار خواهد شد. با اینکه دونه‌ها انتخابات ریاست جمهوری و انتخابات پارلمانی را تمویل نموده اند اما احتمال ندارد که در دراز مدت این سیستم انتخابات را که بسیار پر مصرف است، تمویل نمایند و از طرف دیگر دولت افغانستان نیز بنا بر نیازمندی های مختلف دیگر به تمویل چنین سیستم انتخاباتی برای سالیان زیاد قادر نخواهد بود. بناً مشکل است تا تاثیر مسئله تمویل انتخابات آینده و عملکرد شورا های منتخب راه، از قبل قیاس نمود.

هم اکنون درین زمینه کار بالای ترمیم ساختمان پارلمان، ساختار اداری، و آموزش کارمندان اداری پارلمان جریان دارد. پروژه (SEAL) یعنی کمک به تاسیس پارلمان افغانستان که مدت دو سال را در بر خواهد داشت، به پارلمان افغانستان از نظر مالی مالی و حقوقی، ارتباطی و تکنولوژی، آگاهی عامه، مدیریت پروژه و آموزش های تخصصی کمک خواهد کرد. درین پروژه ۱۵ میلیون دالری، کشور فرانسه (منحیث عضو رهبری کننده) پروگرام انکشافی سازمان ملل متحد، یوناما، و دولت افغانستان شامل میباشد.

حکومتداری در سطح محل

افغانها بدین باور اند که دولت محلی سیما یا چهره اصلی دولت شانرا نمایش میدهد که به این اساس باید مسوولیت ها و وظایف شورا های ولایتی، ولسوالی و قریه روشن ساخته شود. در پهلوی اینکه دانستن وظایف این شورا ها برای تعیین اعضای مشرانو جرگه کمک خواهد نمود، ولی با آنهم این سوال باقی میماند که این شورا ها توسط چی کسی تمویل، چگونه وظایف خود را انجام میدهند و بر علاوه با شورا ها و ساختار های از قبل

پیوند های مفید

معلومات بیشتری را درین زمینه میتوانید از صفحات انترنیتی ذیل حاصل نمائید:

دفتر مشترک تنظیم انتخابات

www.jemb.org

کمیسیون شکایات انتخاباتی

www.ecc.org.af

هیات معاونت سازمان ملل متحد برای افغانستان، یوناما

www.unama-afg.org

بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی

www.ifes.org

مجتمع جامعه مدنی افغانستان

www.swisspeace.org/acsf/default.htm

ایشیا فوندیشن

www.asiafoundation.org/Locations/afghanistan.html

انستیتوت بین المللی جمهوری خواهان

www.iri.org

انستیتوت ملی دموکرات

www.ndi.org

ایساف، قوای بین المللی تامین امنیت

www.hrf.tu.nato.int/isaf/public/isaf.php

قوای ائتلاف - افغانستان

www.centcom.mil/Operations/CJTF_180/cjtf180.asp

بسم الله الرحمن الرحيم قانون انتخابات

فصل اول احکام عمومی

ماده اول

مبني

این قانون به تاسی از حکم ماده سی و سوم قانون اساسی افغانستان به منظور تنظیم امور انتخابات در کشور وضع گردیده است.

ماده دوم

طرز انتخابات

انتخابات از طریق رای آزاد، عمومی، سری، و مستقیم صورت میگیرد.

ماده سوم

اصل تساوی در انتخابات

رای دهنده گان در انتخابات با بهره مندی از حق تساوی اشتراک مینمایند.

ماده چهارم

نظام رای دهی

رای دهنده گان در انتخابات دارای حق یک رای بوده و صرف از جانب خود رای میدهند.

ماده پنجم

رعایت اصل آزادی اراده

رای دهنده گان و کاندیدان در انتخابات با اراده آزاد اشتراک مینمایند. اعمال هر نوع محدودیت مستقیم یا غیر مستقیم بالای رای دهنده گان و کاندیدان به ارتباط لسان، مذهب، قوم، جنس، قبیله، سکونت و موقف اجتماعی ممنوع است.

ماده ششم

همکاری ادارات و اشخاص ذیربط

ادارات دولتی و غیر دولتی، احزاب سیاسی، سازمانهای اجتماعی و اشخاص ذیربط مکلف اند با کمیسیون مستقل انتخابات و سایر کمیسیون هایی که توسط آن ایجاد میگردد، و نیز با کمیسیون شکایات انتخاباتی همکاری نموده و تصامیمی را که در حیطه صلاحیت این کمیسیون ها اتخاذ میگردد، تعمیل نمایند.

فصل دوم اداره انتخابات

ماده هفتم

کمیسیون مستقل انتخابات

(۱) جریان انتخابات توسط کمیسیون مستقل انتخابات اداره میگردد. کمیسیون مستقل انتخابات منبهد درین قانون به نام کمیسیون یاد میشود.

(۲) کمیسیون میتواند علاوه بر کمیسیون هایی که درین قانون تذکر یافته، کمیسیون های ما تحت خود را ایجاد و به آنها حسب ضرورت و در حیطه صلاحیت آنها، جهت تطبیق منظم پروسه انتخابات وظایفی را تفویض نماید.

ماده هشتم

کارکنان انتخابات

کارکنان انتخابات در مرکز، ولایات و ولسوالی ها طبق طرزالعملی که از طرف کمیسیون وضع میگردد، توسط دارالانشأ کمیسیون مستقل انتخابات، که ازین به بعد دارالانشأ نامیده می شود، استخدام میگرددند.

ماده نهم

عدم جانبداری و تعهد محریمیت

- (۱) کارکنان انتخابات مکلف اند وظایف محوله را بیطرفانه و غیر جانبدارانه انجام داده و در اجرای وظایف نمیتوانند از هیچ مقام و اداره دولتی و غیر دولتی به جز از رئیس دارالانشأ کمیسیون هدایت حاصل نمایند.
- (۲) کارکنان انتخابات قبل از اشغال وظیفه رسماً و به صورتی که کمیسیون مشخص میکند تعهد میسپارند که در تمام جریان انتخابات، وظایف محوله را با حسن صورت، امانتداری و حفظ اسرار انجام میدهند.

ماده دهم

موانع استخدام

- (۱) استخدام مسوولین احزاب سیاسی و کاندیدان انتخاباتی به حیث کارکن انتخابات جواز ندارد.
- (۲) کارکنان انتخابات حین تصدی وظیفه نمیتوانند خود را کاندید نمایند.
- (۳) پدر، پدر کلان، اولاد صلبی تا درجه سوم، مادر، مادر کلان، برادر، خواهر، همسر، کاکا، عمه، خاله، ماما، خسر و خشوی کاندید حق ندارند به حیث کارکن انتخابات در حوزه انتخاباتی مربوطه ایفای وظیفه نمایند.

فصل سوم

حوزه های انتخاباتی

ماده یازدهم

تعیین حوزه های انتخاباتی

حوزه های انتخاباتی ولایات و ولسوالی ها برای انتخاب اعضای ولسی جرگه، شورای های ولایات و شورای های ولسوالی ها قرار ذیل تعیین میگردد:

۱. حوزه انتخاباتی برای ولسی جرگه، ولایت می باشد. برای کوچی ها تمام قلمرو کشور یک حوزه پنداشته میشود.
۲. حوزه انتخاباتی برای شورای ولایتی، ولایت می باشد.
۳. حوزه انتخاباتی برای شورای ولسوالی، ولسوالی می باشد.

ماده دوازدهم

اختلاف مرزی حوزه های انتخاباتی

- (۱) منازعات در خصوص تعلق یک قریه به ولایت و یا ولسوالی در تعیین حدود مرزی حوزه انتخاباتی ولایتی و ولسوالی، از طرف وزارت امور داخله مورد رسیدگی قرار گرفته و در زمینه، حسب معیار های تخنیکی و معلومات واصله، تصمیم اتخاذ و از جریان موضوع کمیسیون را به اسرع وقت، مطلع مینماید.
- (۲) اختلاف مربوط به حدود مرزی حوزه های انتخاباتی میتواند حد اقل (۱۷۰) روز قبل از انتخابات مطرح گردد.

فصل چهارم رای دهندگان و کاندیدان

ماده سیزدهم

شرایط رای دهندگان

شخص واجد شرایط آتی حق رای دهی در انتخابات را دارا میباشد.

۱. حد اقل اكمال سن (۱۸) سال در روز انتخابات.
۲. داشتن تابعیت افغانستان هنگام ثبت نام به حیث رای دهنده
۳. عدم محرومیت از حقوق مدنی و سیاسی به حکم محکمه ذیصلاح.
۴. ثبت نام به حیث رای دهنده توسط کمیسیون

ماده چهاردهم

اوصاف کاندیدان

شخصی که اوصاف مندرج ماده شصت و دوم قانون اساسی را دارا باشد میتواند خود را به ریاست جمهوری، و شخصی که شرایط مندرج ماده هشتاد و پنجم قانون اساسی را دارا باشد میتواند خود را به شورای ملی، شورای های ولایتی یا ولسوالی کاندید نماید.

ماده پانزدهم

شرایط کاندید شدن

(۱) اشخاص آتی نمیتوانند قبل از استعفا خود را به ریاست جمهوری، شورای ملی، شورای های ولایتی و ولسوالی کاندید نمایند مگر آنکه در زمان تسلیم اوراق نامزدی شان از وظیفه خود استعفا داده باشند:

۱. رئیس، اعضای ستره محکمه و قضات
۲. لوی سارنوال و سارنوالان
۳. وزراء، معینان، والی ها و معاونان شان و ولسوالان
۴. شاروال ها و روسای نواحی
۵. منسوبین وزارت های دفاع ملی، امور داخله و ریاست عمومی امنیت ملی.
۶. روسای عمومی و روسای بخش های وزارت ها و ادارات دولتی در مرکز و ولایات.
۷. کارکنان انتخابات.

(۲) در صورتیکه اشخاص مندرج فقره ۱ این ماده در انتخابات موفق نشوند، وظیفه قبلی را اشغال نموده نمی توانند، مگر اینکه مجدداً مقرر گردند.

(۳) اشخاصی که قوماندان قوای نظامی غیر رسمی یا گروه های مسلح را عملاً در دست داشته یا عضو آن باشند، نمیتوانند در انتخابات خود را کاندید نمایند.

(۴) هیچ شخصی نمیتواند در عین زمان به حیث کاندید در بیش از یک حوزه انتخاباتی خود را کاندید نماید.

ماده شانزدهم

محل رای دهی

- (۱) رای دهنده گان مکلف اند در حوزه انتخاباتی درج شده در کارت ثبت نام شان به حیث رای دهنده، رای بدهند.
- (۲) کمیسیون میتواند برای کوچی ها، مهاجرین، بیجا شده گان داخلی، معلولین و معیوبین، منسوبین قوای مسلح، کارکنان دولتی و کمیسیون استثنائاً تسهیلات خاص را فراهم نماید.

ماده هفدهم

تثبیت هویت رای دهندگان

(۱) رای دهنده گان مکلف اند قبل از دریافت ورق رای دهی، کارت ثبت نام خود را غرض تثبیت هویت ارائه نمایند.

(۲) کمیسیون میتواند استثناً برای مهاجرین افغان در کشور های ایران و پاکستان تسهیلات لازم را فراهم نماید.

فصل پنجم کاندید و انتخاب

ماده هجدهم

رئیس جمهور

- (۱) رئیس جمهور طبق حکم مندرج ماده شصت و یکم قانون اساسی و احکام این قانون، با اکثریت آرای قانونی رای دهنده گان، انتخاب میگردد.
- (۲) هر گاه کاندیدان بیشتر از (۵۰) فیصد آرای قانونی را در انتخابات حاصل کرده نتوانند، در مدت دو هفته بعد از اعلام نتایج انتخابات بین دو نفر از کاندیدانی که بیشترین آرا را کسب نموده اند، بار دوم انتخابات صورت میگیرد. کاندیدی که درین دور، آرای قانونی بیشتری را کسب نماید، منحیث شخص انتخاب شده اعلام میگردد.
- (۳) کاندید انتخاب شده با اکثریت آرا طبق حکم ماده یکصد و شصتم قانون اساسی، سی روز بعد از اعلام نتایج انتخابات به کار آغاز مینماید.
- (۴) هر گاه یکی از کاندیدان ریاست جمهوری در جریان دور اول یا دوم رای گیری و یا بعد از انتخابات و قبل از اعلام نتایج انتخابات وفات نماید، انتخابات مجدد مطابق احکام قانون برگزار میگردد.

فصل ششم

انتخابات شورای ملی

قسمت اول

ولسی جرگه

ماده نوزدهم

تعداد کرسی ها

ولسی جرگه دارای (۲۳۹) کرسی میباشد.

ماده بیستم

اختصاص کرسی های ولایتی

- (۱) اداره احصائیه وزارت اقتصاد مکلف است در مدت تعیین شده توسط کمیسیون، جدید ترین ارقام رسمی نفوس یا تخمین نفوس هر ولایت را در اختیار کمیسیون قرار دهد.
- (۲) از مجموع کرسی های اختصاص یافته به تعداد (۱۰) کرسی برای کوچی ها اختصاص مییابد.
- (۳) کمیسیون، کرسی ها را برای ولایات قرار ذیل اختصاص میدهد:
 ۱. نفوس مجموعی ولایات بر (۲۳۹) کرسی اختصاص داده شده بالای ولایات تقسیم میشود تا سهمیه نفوس برای یک کرسی معین شود.
 ۲. نفوس هر ولایت بر سهمیه نفوس برای یک کرسی، تقسیم میشود.
 ۳. در ابتدا به ولایات تعدادی کرسی مساوی با عدد تام حاصله از تقسیم انجام شده در جز دوم اختصاص می یابد.
 ۴. کرسی های که در جز ۳ اختصاص نمی یابند، اختصاص شان به اساس ترتیب نزولی عدد اعشاری باقیمانده از تقسیم انجام شده در جز ۲ صورت میگیرد.
 ۵. اگر در نتیجه این محاسبه به یکی یا چند ولایات کمتر از دو کرسی برسد، به آن ولایات دو کرسی اختصاص داده شود.

۶. مجموع کرسیها و ارقام نفوس ولایاتی که به آنها کرسیهای اضافی به اساس جز ۵ اختصاص یافته، از مجموع کرسیها (۲۳۹) و مجموع نفوس ولایات کم میشود. برای باقیمانده ولایات، یک سهمیه جدید اختصاص کرسی محاسبه شده و تخصیص کرسی برای این ولایات به نحوی که در جز (۲-۶) آمده، تکرار میشود.

(۴) کمیسیون مکلف است محاسبات مورد استفاده در تخصیص کرسیها در این ماده را نشر نماید.

ماده بیست و یکم

تفویض کرسی های ولایتی به کاندیدان

- (۱) به تاسی از حکم ماده بیست و دوم این قانون، کرسی های ولایتی به کاندیدان به اساس تعداد آرای حاصله شان تفویض میگردد.
- (۲) در هر ولایت کرسی ها به کاندیدانی تفویض میگردد که بیشترین آرا را به دست آورده اند.
- (۳) وبه هیچ کاندید بیشتر از یک کرسی اختصاص داده نمیشود.
- (۴) هر گاه کاندیدی نتواند کرسی خود را اشغال نماید و یا به دلایلی کرسی را در دوره ولسی جرگه ترک نماید، کرسی وی برای میعاد باقی مانده به کاندید بعدی دارای بیشترین آرا از عین جنس (ذکور و یا اناث) تعلق میگیرد.

ماده بیست و دوم

اختصاص کرسی ها به کاندیدان زن

- (۱) کمیسیون برای تعیین حد اقل کاندیدان زن که در هر ولایت باید انتخاب شوند طرز العمل ها و فورمولی را ترتیب مینماید که مبتنی بر نفوس هر ولایت باشد، تا مقتضیات ماده هشتاد و سوم قانون اساسی که باید تعداد کاندیدان منتخب زن حد اقل دو چند تعداد ولایات موجوده باشد، تأمین گردد.
- (۲) کاندیدان اناث که در هر حوزه انتخاباتی بیشترین آرا را کسب نموده اند، حسب فورمول فقره ۱ این ماده برای شان کرسی اختصاص داده میشود. با تحقق شرایط سهمیه، کرسی های باقی مانده مطابق ماده بیست و یکم این قانون اختصاص داده میشود.
- (۳) در صورتی که در لس کاندیدان تعداد کافی کاندیدان زن وجود نداشته باشد تا کرسی یا کرسی های اختصاص یافته به زنان را در یک حوزه معین انتخاباتی اشغال نماید، کرسی یا کرسی ها الی انتخاب پلان شده بعدی برای ولسی جرگه خالی باقی مینماند.

قسمت دوم

مشرانو جرگه

ماده بیست و سوم

ترکیب مشرانو جرگه

تعداد اعضای مشرانو جرگه سه چند تعداد ولایات کشور میباشد. از جمله، یک ثلث آن توسط شورای های ولایات، یک ثلث آن توسط شورای های ولسوالیها انتخاب، و یک ثلث باقی آن توسط رئیس جمهور انتصاب میگردند.

ماده بیست و چهارم

انتخابات نماینده گان ولایتی

- (۱) شورای ولایتی در مدت پانزده روز بعد از تاسیس، یک تن از اعضای خود را برای مدت چهار سال به مشرانو جرگه با رای سری انتخاب مینماید.
- (۲) انتخابات برای مشرانو جرگه تحت ریاست رئیس شورای ولایتی صورت میگیرد، مشروط بر اینکه شخصاً کاندید نباشد، هر گاه وی کاندید باشد، معاون وی ریاست را به عهده میگیرد. در صورتیکه معاون شورای نیز کاندید باشد، یک تن از اعضای شورای که از لحاظ سن نسبت به دیگران بزرگتر و کاندید نباشد، مجلس انتخابات را سرپرستی مینماید.

- (۳) انتخابات میان اعضای موجود شورای به اساس اکثریت کل آرا صورت میگیرد. هر گاه کاندید بیش از نصف آرا را بدست آورده نتواند، انتخابات مجدد بین دو کاندیدی صورت میگیرد که بیشترین آرا را بدست آورده باشند، در این صورت کاندیدی که اکثریت آرا را بدست آورده انتخاب میشود.
- (۴) هر گاه کاندید منتخب نتواند کرسی خود را اشغال نماید یا قبل از ختم دوره معینه، کرسی خود را ترک نماید، در اینصورت شورای ولایتی مربوطه مطابق شرایط این ماده شخص جدیدی را از میان اعضای خویش برای خدمت در دوره متباقی انتخاب میکند.

ماده بیست و پنجم

انتخابات نماینده گان شورای های ولسوالیها برای مشرانو جرگه

- (۱) کمیسیون در مدت پنج روز بعد از تأسیس شورا های ولسوالیها، لست اعضای منتخبه شورای مذکور را به شورای ولایت مربوط ارسال می نماید. وکلای شورا های ولسوالی های هر ولایت یکی از اعضای خود را برای عضویت در مشرانو جرگه برای یک دوره سه ساله انتخاب میکنند.
- (۲) رئیس شورای ولایتی مسوول احضار اعضای شورا های ولسوالیها به ولایت بوده تا در مدت پانزده روز بعد از تأسیس شورا های ولسوالیها، انتخابات را به راه اندازد. مجلس در محلی برگزار میگردد که تمام اعضای شورا های ولسوالیها بتوانند گردهم آیند.
- (۳) برای مشروعیت انتخابات حد اقل دو ثلث اعضای شورا های ولسوالیها در انتخابات اشتراک می نمایند.
- (۴) انتخابات در بین اعضای حاضر شوری به اساس اکثریت قاطع آرا صورت میگیرد. هر گاه کاندید بالاتر از پنجاه فیصد آرا را بدست آورده نتواند، انتخابات بار دوم بین دو کاندیدی صورت میگیرد که بیشترین آرا را بدست آورده باشند، کاندیدی که اکثریت آرا را در این دور بدست آورده انتخاب میشود.
- (۵) هر گاه یک کاندید منتخب نتواند کرسی خود را اشغال نماید یا قبل از میعاد معینه کرسی خود را ترک نماید، در این صورت انتخاب عضو جدید مطابق شرایط این ماده از میان اعضای موجوده شورای های ولسوالیها برای میعاد باقی مانده همان کرسی صورت میگیرد.

ماده بیست و ششم

انتصاب اشخاص به مشرانو جرگه

- (۱) رئیس جمهور در مدت دو هفته بعد از اشغال مقام ریاست جمهوری از سازمانهای اجتماعی، احزاب سیاسی و عامه مردم دعوت مینماید که مطابق حکم مندرج جز ۳ ماده هشتاد و چهارم قانون اساسی اشخاصی را غرض انتصاب به مشرانو جرگه معرفی نمایند. میعاد نامزدی به این منظور تا مدت یک هفته دوام مینماید.
- (۲) دفتر ریاست جمهوری بعد از ختم میعاد نامزدی مندرج فقره ۱ این ماده در مدتی که از یک هفته تجاوز نکند، اوراق نامزدی اشخاصی را که انتصاب میگردند، به کمیسیون ارسال مینماید.
- (۳) کمیسیون بعد از وصول اوراق نامزدی در مدت یک هفته مشروعیت اشخاص مندرج فقره ۲ این ماده را تایید نموده و به دفتر ریاست جمهوری اطلاع میدهد.
- (۴) رئیس جمهور در مدت دو هفته بعد از ختم میعاد نامزدی، انتصاب اعضای انتصابی مشرانو جرگه را مطابق حکم مندرج جز ۳ ماده هشتاد و چهارم قانون اساسی اعلام مینماید.

فصل هفتم
انتخابات اعضای شورای های ولایات و ولسوالی ها
قسمت اول
انتخابات اعضای شورای های ولایتی

ماده بیست و هفتم

شورا های ولایتی

هر ولایت دارای یک شورای ولایتی بوده که از طریق انتخابات آزاد، سری، عمومی و مستقیم رای دهندگان ولایت انتخاب میگردد.

ماده بیست و هشتم

ترکیب

تعداد اعضای شورای ولایتی بر مبنای نفوس به طریق ذیل تعیین میگردد:

- ولایاتی که کمتر از پنجمصد هزار (۵۰۰۰۰۰) نفر نفوس دارند، (۹) عضو.
- ولایاتی که بیشتر از پنجمصد هزار (۵۰۰۰۰۰) الی یک میلیون (۱۰۰۰۰۰۰) نفر نفوس دارند، (۱۵) عضو.
- ولایاتی که بیشتر از یک میلیون (۱۰۰۰۰۰۰) الی دو میلیون (۲۰۰۰۰۰۰) نفر نفوس دارند، (۱۹) عضو.
- ولایاتی که بیشتر از دو میلیون (۲۰۰۰۰۰۰) نفر الی سه میلیون (۳۰۰۰۰۰۰) نفر نفوس دارند، (۲۳) عضو.
- ولایتی که بیشتر از سه میلیون (۳۰۰۰۰۰۰) نفر نفوس دارد، (۲۹) عضو.

ماده بیست و نهم

اختصاص کرسی ها به شورای ولایتی

(۱) کرسی ها برای هر شورای ولایتی به ترتیب ذیل تعیین میگردد:

۱. کمیسیون تعداد کرسی ها را برای هر شورای ولایتی به اساس نفوس تعیین می نماید.
۲. کاندیدانی که اکثریت آرا را به دست آورده اند، برای شورا های ولایتی انتخاب میشوند.
۳. حد اقل یک چهارم کرسی ها در هر شورای ولایتی برای کاندیدان زن محفوظ میباشد.
۴. با در نظر داشت حق تحفظ کرسی های مندرج جز ۳ این فقره، کرسی ها به کاندیدان بر اساس تعداد آرای حاصله شان تفویض میشود.
۵. در هر حوزه انتخاباتی، کرسی ها به کاندیدان زن دارای بیشترین تعداد آرای حاصله اختصاص مییابد تا اینکه مقتضیات مندرج جز ۳ این فقره تکمیل گردد. کرسی های باقیمانده مطابق حکم مندرج جز ۲ این فقره اختصاص می یابد.
- (۲) هر گاه کاندیدی نتواند کرسی خود را اشغال نماید و یا به دلایلی کرسی را در دوره شورای ولایتی ترک نماید، کرسی وی برای میعاد باقیمانده به کاندید بعدی دارای بیشترین آرا از عین جنس (ذکور یا ناث) تعلق میگردد.
- (۳) در صورت نبودن تعداد کافی کاندیدان طبقه اناث در لس کاندیدان غرض اشغال کرسی یا کرسی های که حسب این ماده برای زنان اختصاص یافته اند، کرسی یا کرسی های متذکره الی تدویر انتخابات پلان شده بعدی شورای ولایتی خالی باقی میماند.

قسمت دوم

شورای های ولسوالیها

ماده سی ام

شورای ولسوالی

هر ولسوالی دارای یک شورای بوده که از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم توسط رای دهنده گان همان ولسوالی

انتخاب میگردد.

ماده سی و یکم

ترکیب شورای ولسوالی

تعداد اعضای شورای ولسوالی به اساس نفوس همان ولسوالی به طریق ذیل تعیین میگردد:

۱. در صورتیکه نفوس ولسوالی الی بیست هزار (۲۰۰۰۰) نفر باشد، (۵) عضو.
۲. در صورتیکه نفوس ولسوالی بیشتر از بیست هزار (۲۰۰۰۰) الی چهل هزار (۴۰۰۰۰) نفر باشد، (۷) عضو.
۳. در صورتیکه نفوس ولسوالی بیشتر از چهل هزار (۴۰۰۰۰) الی شصت هزار (۶۰۰۰۰) نفر باشد، (۹) عضو.
۴. در صورتیکه نفوس ولسوالی بیشتر از شصت هزار (۶۰۰۰۰) نفر الی هشتاد هزار (۸۰۰۰۰) نفر باشد، (۱۱) عضو.
۵. در صورتیکه نفوس ولسوالی بیشتر از هشتاد هزار (۸۰۰۰۰) نفر الی صد هزار (۱۰۰۰۰۰) نفر باشد، (۱۳) عضو.
۶. در صورتیکه نفوس ولسوالی بیشتر از صد هزار (۱۰۰۰۰۰) باشد، (۱۵) عضو.

ماده سی و دوم

تخصیص کرسی ها به شورا های ولسوالی ها

(۱) کرسی ها برای شورای هر ولسوالی به ترتیب ذیل تعیین میگردد:

۱. کمیسیون تعداد کرسی ها را برای شورای هر ولسوالی به اساس نفوس آن تعیین میکند.
 ۲. کمیسیون کرسی ها با به کاندیدانی زن و مردیکه بیشترین آرا را در هر شورای به دست آورده اند، اختصاص میدهد.
- (۲) هر گاه کاندیدی نتواند کرسی خود را اشغال نماید و یا به دلایلی کرسی را در دوره شورا های ولسوالی ها ترک نماید کرسی وی برای میعاد باقیمانده به کاندید بعدی دارای بیشترین آرا تعلق میگیرد.

فصل هشتم

تدویر انتخابات

ماده سی و سوم

تاریخ انتخابات

- (۱) کمیسیون تاریخ انتخابات را حد اقل (۱۴۰) روز قبل از تاریخ پلان شده انتخابات، اعلان مینماید.
- (۲) کمیسیون تقویم انتخاباتی را که به صورت واضح نشان دهنده تاریخ های معین انتخابات باشد، حد اقل (۱۲۰) روز قبل از تاریخ پلان شده انتخابات تهیه و نشر مینماید.

ماده سی و چهارم

لست رای دهنده گان

کمیسیون، لست و یا بخش های از لست رای دهنده گان را که در انتخابات مورد استفاده قرار میگیرد، تصدیق و (۱۵) روز قبل از شروع انتخابات، در محلات عامه که توسط کمیسیون تعیین میگردد، به منظور بررسی در دسترس عامه قرار میدهد.

ماده سی و پنجم

نامزدی کاندیدان

- (۱) کاندیدان ریاست جمهوری، ولسی جرگه، شورای های ولایتی و ولسوالی مکلف اند در زمان تعیین شده از سوی کمیسیون ، کمیسیون را به صورت کتبی از تصمیم خویش مبنی بر شرکت در انتخابات مطلع نمایند.
- (۲) کاندیدان مندرج فقره ۱ این ماده، حین درخواست ثبت نام مکلف اند مطالب ذیل را به کمیسیون ارائه نمایند:

۱. اسم و آدرس مشخص.
۲. کارت ثبت نام کاندید به حیث رای دهنده یا سند دیگری که ثبت نام کاندید را به حیث رای دهنده ثابت نماید.
۳. اسامی ، شماره های کارت های ثبت نام به حیث رای دهنده و امضا ها یا نشانهای شصت اشخاص ساکن حوزه انتخاباتی مربوطه که کاندید شدن شخص را در ورق رای دهی تایید می کنند، به ترتیب ذیل:

- برای نامزدی کاندیدان ریاست جمهوری، (۱۰۰۰۰) نفر

- برای نامزدی کاندیدان ولسی جرگه (۳۰۰) نفر
 - برای نامزدی کاندیدان شورای ولایتی (۲۰۰) نفر
 - برای نامزدی کاندیدان شورای ولسوالی (۱۰۰) نفر
 - کاندید تصدی کرسی در ولسی جرگه برای نمایندگی حوزه انتخاباتی کوچی ها، اسامی، نمرات کارت ثبت نام به حیث رای دهنده و امضا یا نشان شصت (۳۰۰) نفر کوچی ثبت نام شده را که کاندید شدن شخص را در ورق رای دهی تایید مینمایند، ارائه کند.
۴. تعهد نامه و تصدیق واجد شرایط بودن و شایستگیهای کاندید و تعهد وی به رعایت اصول رفتار و تایید کننده استعفای او (در صورت لزوم) از وظایف مندرج در فقره ۱ ماده پانزدهم این قانون و نیز تصدیق کننده اینکه کاندید دارای نیروی های نظامی یا گروههای مسلح غیر رسمی نبوده و به چنین نیرو ها تعلق ندارد و تایید کننده اینکه وی به ارتکاب جرایم ضد بشری یا جرایم دیگری محکوم نگردیده یا به حکم محکمه از حقوق مدنی محروم شناخته نشده است.
۵. کاندیدان ریاست جمهوری اسمای دو معاون ریاست جمهوری شان را ارائه مینمایند.
۶. کاندید مکلف است برای کاندید شان پول امانت را طور ذیل تادیه نماید:
- پول امانت برای کاندید ریاست جمهوری مبلغ پنجاه هزار (۵۰۰۰۰) افغانی میباشد و این مبلغ در صورتی که کاندید انتخاب شود یا حد اقل ۱۵ فیصد آرای قانونی اجرا شده در دور اول انتخابات را به دست آورده باشد، اعاده میشود.
 - پول امانت برای کاندید ولسی جرگه مبلغ ده هزار (۱۰۰۰۰) افغانی میباشد و این مبلغ در صورتی که کاندید انتخاب شود یا حد اقل ۲ فیصد آرای قانونی اجرا شده در حوزه انتخاباتی مربوطه را به دست آورده باشد، اعاده میشود.
 - پول امانت برای کاندید شورای ولایتی مبلغ چهار هزار (۴۰۰۰) افغانی میباشد و این مبلغ در صورتی که کاندید انتخاب شود یا حد اقل ۲ فیصد آرای قانونی اجرا شده در حوزه انتخاباتی مربوطه را به دست آورده باشد، اعاده میشود.
 - پول امانت برای کاندید شورای ولسوالی مبلغ دو هزار (۲۰۰۰) افغانی میباشد و این مبلغ در صورتی که کاندید انتخاب شود یا حد اقل ۲ فیصد آرای قانونی اجرا شده در حوزه انتخاباتی مربوطه را به دست آورده باشد، اعاده میشود.
- (۳) کمیسیون طرز ارائه درخواستهای نامزدی کاندیدان را در طرز العمل جدا گانه مشخص مینماید.

ماده سی و ششم

لست کاندیدان

- (۱) کمیسیون مکلف است به زودترین فرصت ممکنه بعد از ختم نامزدی، لست مقدماتی کاندیدان را به نشر برساند.
- (۲) کمیسیون مکلف است دوره ای را که طی آن اعتراضات و شکایات در مورد لست مقدماتی کاندیدان صورت گرفته میتواند، تعیین نموده و به اطلاع عامه برساند. این اعتراضات و شکایات توسط کمیسیون شکایات انتخاباتی مطابق طرز العملهای آن مورد رسیده گی قرار میگیرد.
- (۳) بعد از آنکه کمیسیون شکایات انتخاباتی تمام موارد اعتراض و شکایات را رسیده گی نمود، کمیسیون مکلف است لست نهایی کاندیدان را با در نظر داشت تصامیم کمیسیون شکایات انتخاباتی، به نشر برساند. کمیسیون لست نهایی کاندیدان را در مراکز رای گیری در روز انتخابات نصب مینماید.

ماده سی و هفتم

فوت و انصراف کاندیدان

- (۱) در صورتیکه کاندید بخواهد به منظور حذف نام خویش از ورق رای دهی از کاندیدی خویش منصرف گردد، قبل از تاریخی که توسط کمیسیون در تقویم انتخاباتی تعیین میگردد، کتباً به کمیسیون اطلاع دهد.

- (۲) در صورتیکه کاندید بعد از ثبت نام از کاندیداتوری خود انصراف یا وفات نماید، یا اسم وی از طرف کمیسیون شکایات انتخاباتی از لست کاندیدان حذف گردد، آرای مربوط به وی در پروسه شمارش قابل محاسبه نمیباشد.
- (۳) در صورتیکه کاندید بعد از ختم رای دهی و قبل از تصدیق نتایج انتخابات وفات نماید، آرای داده شده به نفع وی ثبت گردیده هر گاه معلوم شود که کاندید متوفی برنده است، کرسی او به شخصی که بعد از وی از عین جنس رای بیشتر را حاصل نموده باشد، تعلق میگیرد.

ماده سی و هشتم

مبارزات انتخاباتی

- (۱) کمیسیون دوره زمانی مبارزات انتخاباتی را تعیین می نماید. این دوره ۴۸ ساعت قبل از تاریخ آغاز رای گیری ختم میگردد.
- (۲) کمیسیون لویجی را جهت تنظیم دوره مبارزات انتخاباتی به نشر میرساند.

ماده سی و نهم

تاسیس مراکز رای دهی، تهیه مواد انتخاباتی و نشر رهنمودها

- (۱) کمیسیون مراکز رای دهی را در سراسر کشور تاسیس و زمینه اشتراک رای دهندگان را درین مراکز طوری مساعد میسازد تا دسترسی به پروسه انتخابات برای رای دهندگان به سهولت میسر باشد.
- (۲) کمیسیون صندوق های رای گیری، اوراق رای گیری، غرفه های رای دهی، مهرها و لوازم ضروری را تنظیم و آماده ساخته و تدابیر دیگری را که در تنظیم رای دهی سهولت بوجود می آورد و انتخابات را طرز موثری رهنمائی مینماید، اتخاذ میکند.

ماده چهلم

اوراق رای دهی

- (۱) کمیسیون در مورد اوراق رای دهی وظایف ذیل را انجام میدهد:
۱. تهیه اوراق رای دهی.
 ۲. تدارک برای تخصیص نشانها و یا تصاویر کاندیدان.
 ۳. ترتیب طرزالعملی که به اساس آن اوراق رای دهی توسط رای دهنده گان نشانی میگردد.
 ۴. تعیین لسانهایی که در اوراق رای دهی استعمال میگردد.
 ۵. ترتیب طرزالعمل شمارش اوراق رای دهی.
- (۲) کمیسیون ترتیب کاندیدان در اوراق رای دهی را به اساس قرعه مشخص می نماید.

ماده چهلم و یکم

صندوق های رای دهی

- کمیسیون در مورد صندوق های رای دهی وظایف ذیل را انجام میدهد:
۱. تهیه و تدارک شکل و مواد صندوق های رای دهی که بتواند به طور محفوظ بسته شده و مهر گردد.
 ۲. طرز علامه گذاری و نشانی شد صندوق های رای دهی.
 ۳. طرز بستن، مهر، حفاظت و باز کردن صندوق های رای دهی.

ماده چهلم و دوم

مشاهدین و نماینده گان

کمیسیون حقوق و وجایب مشاهدین را تصریح کرده، طرزالعملی را به منظور توزیع اعتبارنامه ناظرین ملی و بین المللی انتخابات، نماینده گان احزاب سیاسی و کاندیدان مستقل ترتیب مینماید.

ماده چهل و سوم

برداشتن مواد تبلیغاتی

کمیسیون صلاحیت دارد در روز انتخابات دستور برداشتن مواد تبلیغاتی را که در صد متری مراکز رای دهی به نمایش گذاشته شده باشد، صادر نماید.

ماده چهل و چهارم

منع حمل سلاح در مراکز رای گیری

هیچ شخص نمیتواند سلاح و یا سایر اشیایی را که منعیست سلاح از آن استفاده شده بتواند، در فاصله پنجمصد (۵۰۰) متری مراکز رای دهی، حمل نماید. حمل سلاح توسط مسوولین امنیتی به استیذان وزارت امور داخله ازین حکم مستثنی است.

ماده چهل و پنجم

آغاز و ختم رای گیری

- (۱) آغاز و ختم رای گیری در مراکز انتخاباتی مطابق تقسیم اوقاتی صورت میگیرد که از طرف کمیسیون ترتیب و تنظیم می گردد.
- (۲) رای گیری مطابق طرزالعملی که توسط کمیسیون ترتیب و تنظیم می گردد، صورت میگیرد.
- (۳) در صورتی که مرکز انتخاباتی به شورش، تشدد، طوفان، سیلاب یا سایر حوادث غیر مترقبه معروض گردد که جریان رای دهی را نا ممکن سازد، رئیس مرکز رای گیری مربوط میتواند امر توقف رای دهی را صادر نماید و مکلف است فوراً دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات را از این تصمیم مطلع سازد.
- (۴) رئیس مرکز رای گیری قبل از آنکه ختم کار رای گیری را در وقت تعیین شده مطابق حکم فقره ۱ این ماده اعلام نماید آخر صف رای دهندگان را در وقت ختم رای دهی نشانی و به هر رای دهنده که در صف قرار دارد اجازه رای دهی را میدهد.
- (۵) کمیسیون به منظور رای دهی معیوبین و معلولین سهولت های لازم را فراهم مینماید.

ماده چهل و ششم

اعتراض در مورد رای دهی

- (۱) قبل ازینکه رای دهنده ورق رای دهی را بدست بیاورد، نماینده گان کاندیدان میتوانند در قسمت حق رای دهی شخص یا رای دادن وی در مراکز رای دهی مربوطه اعتراض نمایند.
- (۲) رئیس مرکز رای گیری در مورد قبول یا رد اعتراض تصمیم اتخاذ نموده، جریبات رد اعتراض یا پذیرش و دلایل خود را در روز انتخابات در سند رسمی درج می نماید.

ماده چهل و هفتم

مهر صندوقهای رای دهی و سایر مواد توسط رئیس مرکز رای گیری

- (۱) به مجردی که صندوق انتخابات پر یا رای دهی ختم گردد، رئیس مرکز رای گیری در حضور نماینده گان کاندیدان و ناظرین انتخابات آنرا طبق طرزالعمل تجویز شده، مهر نموده و به نماینده گان کاندیدان که میخواهند عین کار را انجام دهند، اجازه میدهد تا شماره مهر ها را یادداشت نمایند.
- (۲) رئیس مرکز رای گیری صندوق های رای دهی و بسته های اوراق رای دهی را با در نظرداشت هدایت کمیسیون ، به مرکز شمارش آرا تسلیم مینماید.

ماده چهل و هشتم

محل و زمان شمارش آرا

شمارش آرا در مراکز رای دهی که توسط کمیسیون تعیین می گردد، صورت میگیرد.

ماده چهل و نهم

ارائه و تصدیق نتایج

- (۱) کمیسیون مکلف است، بعد از آنکه طرزالعمل های شمارش تکمیل و کلیه شکایات در ارتباط به رای گیری و شمارش توسط کمیسیون شکایات انتخاباتی مورد رسیدگی قرار گرفت، نتایج تصدیق شده انتخابات را در هر حوزه انتخاباتی اعلام نماید.
- (۲) کمیسیون یا کمیسیون شکایات انتخاباتی میتواند قبل از تصدیق نتایج، دستور شمارش مجدد قسمی یا کلی اوراق رای دهی در یک مرکز شمارش، یا انجام مجدد رای دهی در هر حوزه انتخاباتی را صادر نماید.
- (۳) نتایج انتخابات بعد از تصدیق کمیسیون، نهایی و قابل تطبیق میباشد.
- (۴) کمیسیون مکلف است بعد از آنکه نتایج انتخابات تصدیق و تمام اعتراضات مورد رسیدگی قرار گرفت، نتایج آن را اعلام و به نشر برساند.

ماده پنجاهم

پخش و نشر منصفانه و بیطرفانه افکار و نظریات

- (۱) به منظور آگاهی عامه در جریان منازات انتخاباتی، رسانه های همگانی (تلویزیون، رادیو و اخبار) مرامنامه ها، نظریات و اهداف کاندیدان را مطابق اصول رفتار وضع شده توسط کمیسیون به طور منصفانه و غیر جانبدارانه پخش و نشر نماید.
- (۲) کاندیدان حتی الامکان به رسانه ها دسترسی داشته می باشند. به منظور آگاهی عامه، در جریان مبارزات انتخاباتی، رسانه های همگانی دولتی مکلف اند نظریات، اهداف و مرامنامه کاندیدان را با موافقت کمیسیون، به طور منصفانه و بی طرفانه پخش و نشر نماید.
- (۳) رسانه های جمعی دولتی مکلف اند حسب ضرورت، اهداف، پالیسی ها و طرزالعملهایی را برای تطبیق نشرات منصفانه انتخابات و احکام فقره ۱ و ۲ این ماده، تدوین نمایند.

ماده پنجاه و یکم

کمیسیون رسانه ها

- (۱) کمیسیون، کمیسیون رسانه های خبری را حد اقل ۶۰ روز قبل از تاریخ انتخابات تاسیس می نماید. این کمیسیون گزارش دهی و نشر منصفانه مبارزات انتخاباتی را نظارت نموده و به شکایات مربوط به هر گونه تخلف از گزارش دهی منصفانه و یا نشر مبارزات انتخاباتی و یا سایر تخلفاتی که به احکام اصول رفتار رسانه های خبری مربوط میشود، رسیده گی میکند. در صورت اعتراض، معترض میتواند اعتراض خود را به کمیسیون ارائه نماید.
- (۲) ترکیب، وظایف و صلاحیت های کمیسیون رسانه های خبری توسط کمیسیون وضع و تنظیم میگردد.

فصل نهم

شکایات و تخلفات انتخاباتی

ماده پنجاه و دوم

کمیسیون شکایات انتخاباتی

- (۱) به منظور رسیده گی به تخلفات، شکایات و اعتراضات انتخاباتی، کمیسیون شکایات انتخاباتی به ترکیب ذیل ایجاد می گردد:
 ۱. شخص انتصاب شده توسط ستره محکمه به حیث عضو.
 ۲. شخص انتصاب شده توسط کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان به حیث عضو.
 ۳. سه نفر اعضای بین المللی که توسط نماینده خاص سر منشی ملل متحد در افغانستان تعیین می گردند به حیث اعضا.
- (۲) کمیسیون شکایات انتخاباتی یک تن از اعضای خویش را به حیث رئیس انتخاب می نماید.
- (۳) کمیسیون شکایات انتخاباتی صلاحیت رسیده گی و اتخاذ تصمیم در موارد ذیل را دارا میباشد.
 ۱. شکایات مربوط به تخلفات انتخاباتی به شمول موارد نقض قانون در قسمت انجام پروسه انتخابات، مشروط بر اینکه شکایت قبل از تصدیق نتایج انتخابات رسیده باشد.

۲. موارد اعتراض بر لست کاندیدان و شرایط و اوصاف کاندیدان که در جریان پروسه انتخابات مطرح میشود.
- (۴) کمیسیون شکایات انتخاباتی طرزالعمل و نحوه رسیده گی به شکایات را ترتیب و طبق آن عمل مینماید.
- (۵) کمیسیون شکایات انتخاباتی میتواند موضوعاتی را که در محدوده صلاحیت آن قرار دارد به ابتکار خود و بدون موجودیت شکایت یا اعتراض مورد رسیده گی قرار دهد.
- (۶) تصامیم کمیسیون شکایات انتخاباتی نهایی میباشد.
- (۷) کمیسیون شکایات انتخاباتی بعد از تصدیق نتایج انتخابات، حد اکثر الی مدت سی روز کار خویش را پایان می دهد.
- (۸) کمیسیون شکایات انتخاباتی به منظور رسیده گی به شکایات انتخاباتی، به کمیسیون ها در سطح ولایات تفویض صلاحیت مینماید تا در محدوده صلاحیت خود طبق طرزالعمل تصویب شده از جانب کمیسیون شکایات انتخاباتی، شکایات را مورد رسیده گی قرار دهند.

ماده پنجاه و سوم

تخطی های انتخاباتی

اعمال ذیل، تخطی های انتخاباتی شمرده میشود:

۱. ارائه معلومات نادرست به کمیسیون و کمیسیون های مربوط آن و یا به کمیسیون شکایات انتخاباتی.
۲. تهدید، تخویف یا هتک حرمت رای دهنده، کاندید یا ژورنالیستی که اخبار مربوط به انتخابات را راپور می دهد، به هر نحوی که باشد.
۳. ممانعت از مشارکت اشخاص ذریبط، به شمول مشاهدین و نماینده گان دارای اعتبارنامه، در پروسه انتخابات.
۴. ارتکاب تقلب در رای دهی یا شمارش آرا.
۵. پیشنهاد یا قبول وجه پولی یا منفعتی دیگر به مقصد اعمال نفوذ در پروسه انتخابات.
۶. داشتن یا تلاش برای داشتن بیشتر از یک کارت ثبت نام به حیث رای دهنده.
۷. رای دهی یا کوشش برای رای دهی با استفاده از کارت تزویری یا کارت شخص دیگر.
۸. تغییر، تبدیل و سرقت اسناد انتخاباتی یا محو این اسناد بدون تجویز قانونی.
۹. تزویر و جعل کارت های ثبت نام رای دهنده گان ، اوراق رای دهی یا فورمه های رسمی.
۱۰. حصول کارت ثبت نام رای دهنده گان با فریب کاری.
۱۱. تلاش به رای دهی بیش از یکبار در یک انتخابات.
۱۲. دخالت در مواد و لوازم انتخاباتی یا صندوق های رای دهی بدون صلاحیت لازم.
۱۳. اخلال کار مامورین انتخابات حین انجام وظایف شان.
۱۴. نقض اصول رفتار احزاب سیاسی، کاندیدان و نماینده گان آنها یا اصول رفتار مامورین انتخابات.
۱۵. استفاده از پولی که از راه فعالیتهای غیر قانونی بدست آمده باشد.
۱۶. استفاده از منابع مالی خارجی برای اعمال نفوذ در پروسه انتخابات.
۱۷. اغوا و تحریک سایر اشخاص به ارتکاب تخطی های انتخاباتی.
۱۸. تخلف از احکام قانون و سایر اسناد تقنینی مربوط به پروسه انتخابات.
۱۹. عدم رعایت دساتیر کمیسیون ، کمیسیون شکایات انتخاباتی یا کمیسیون رسانه ها.

ماده پنجاه و چهارم

تحریم و مجازات

- (۱) کمیسیون شکایات انتخاباتی در صورت تثبیت تخطی انتخاباتی با در نظر داشت حالات یکی از تدابیر ذیل را اتخاذ نموده میتواند:

۱. اخطار یا دستور به اقدام اصلاحی، به شخص یا اداره خاطی.
۲. وضع جریمه نقدی که بیشتر از یکصد هزار (۱۰۰۰۰۰) افغانی نباشد.
۳. اتخاذ تصمیم مبنی بر تجدید رای دهی یا شمارش آرا قبل از تصدیق و اعلام نتایج.

۴. حذف کاندید از لست کاندیدان در صورت موجودیت دلایل موجه.
۵. بی اعتبار شناختن اوراق رای دهی فاقد شرایط لازمه یا دستور شمارش یا شمارش مجدد یک ورق رای دهی یا گروهی از اوراق رای دهی.
۶. منع شخص خاصی از ایفای وظیفه در کمیسیون و دارالانشای آن به مدت حد اکثر ده سال.
- (۲) کمیسیون شکایات انتخاباتی میتواند بالای یک حزب سیاسی و یا کاندید در صورتیکه اعضا و یا طرفداران شان مرتکب تخطی انتخاباتی شده باشند، تحریم وضع نماید. در وضع چنین تحریمی، کمیسیون شکایات انتخاباتی باید هر گونه شواهدی را که نشان دهد حزب سیاسی و یا کاندید مربوطه کوشش های مناسب را جهت جلوگیری اعضا و یا طرفداران شان از ارتکاب تخطیهای انتخاباتی انجام داده است، مورد غور قرار دهد.
- (۳) کمیسیون شکایات انتخاباتی میتواند علاوه بر تطبیق تحریمات فوق در صورت موجودیت شواهد مبنی بر ارتکاب جرم، متخلف را غرض تعقیب عدلی به خأرنوالی معرفی نماید.

فصل دهم احکام متفرقه

ماده پنجاه و پنجم

تعویق، تعلیق یا تدویر مجدد انتخابات

- (۱) در صورتیکه شرایط امنیتی، مالی، تخنیکی و حوادث و حالات غیر مترقبه، تدویر انتخابات را غیر ممکن سازد و یا اینکه، مشروعیت پروسه انتخابات را به کلی صدمه رساند، کمیسیون میتواند، انتخابات را در حوزه مربوطه الی رفع آن حالات، به تعویق انداخته یا به حالت تعلیق قرار دهد.
- (۲) در صورتیکه کمیسیون تشخیص نماید که انتخابات در یک حوزه انتخاباتی، ناقص بوده، میتواند امر برگزاری انتخابات مجدد در حوزه مذکور صادر نماید.

ماده پنجاه و ششم

ترتیب لوايح و طرز العمل های

کمیسیون میتواند به منظور تطبیق بهتر احکام این قانون لوايح، طرز العمل ها و رهنمود های جداگانه را وضع و نشر نماید.

فصل یازدهم احکام انتقالی

ماده پنجاه و هفتم

دفتر مشترک تنظیم انتخابات

- (۱) جهت تدویر و نظارت بر پروسه های انتخاباتی در جریان دوره انتقالی، طوریکه در ماده یکصد و پنجاه و نهم قانون اساسی ذکر شده است، دفتر مشترک تنظیم انتخابات، به نحویکه در فرمان ریاست دولت انتقالی اسلامی افغانستان مورخ ماه دلو ۱۳۸۲ ایجاد گردیده، تمام اختیارات کمیسیون مستقل انتخابات را قسمی که در ماده یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی و این قانون تعیین گردیده، اعمال مینماید.
- (۲) با تکمیل تمام وظایف مربوط به انتخابات در جریان دوره انتقالی، دفتر مشترک تنظیم انتخابات منحل گردیده و کمیسیون مستقل انتخابات تمام اختیارات مندرج در ماده یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی و این قانون را به عهده میگیرد.

ماده پنجاه و هشتم

تاریخ انفاذ

این قانون از تاریخ توشیح نافذ و در جریده رسمی نشر گردد و با انفاذ آن قانون انتخابات منتشره جریده رسمی شماره ۸۲۹ مورخ ۱۰ جوزای سال ۱۳۸۳ ملغی شمرده میشود.

واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان

چهارراهی انصاری (مقابل هتل انصاف و رستوران پاپولانو)

شهر نو، کابل، افغانستان

موبایل: ۰۷۹ ۲۱۸ ۸۰۷

آدرس الکترونی: areu@areu.org.af و وب سایت www.areu.org.af